

Jaarverslag Faunabeheereenheid Zuid-Holland 2017

Faunabeheereenheid Zuid-Holland
juli 2018
Den Haag

Faunabeheereenheid Zuid-Holland

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag 2017 van de Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland (de FBE). De FBE is verantwoordelijk voor het vormgeven en coördineren van de uitvoering van jacht, duurzaam beheer en schadebestrijding in Zuid-Holland. 2017 was een bijzonder jaar voor de FBE. De Flora- en faunawet die vanaf 1 april 2002 van kracht is geweest, werd op 1 januari 2017 vervangen door de Wet natuurbescherming (Wnb) en bijbehorende uitvoeringsregelgeving. De Wnb geeft de provinciale faunabeheereenheden meer taken en bevoegdheden dan de Flora- en faunawet (Ffw).

Onder de Ffw bestond het bestuur van de FBE uit een onafhankelijke voorzitter en vertegenwoordigers van organisaties van grondeigenaren en -gebruikers. De Wnb verplicht dat het bestuur van de FBE wordt uitgebreid met in de provincie actieve maatschappelijke organisaties die een duurzaam beheer van in het wild levende dieren voorstaan. Een vertegenwoordiger namens de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren en de Vereniging Boeren Natuur Zuid-Holland is – na de benodigde statutenwijziging – op 10 maart 2017 toegetreden tot het bestuur.

Omdat onder de Wnb ook jacht en schadebestrijding volgens het faunabeheerplan moeten worden uitgevoerd – onder de Ffw was alleen voor duurzaam beheer een faunabeheerplan verplicht – heeft de FBE nieuwe faunabeheerplannen opgesteld voor de vos, roek, ekster, zwarte kraai, kauw en de jachtsoorten (houtduif, wilde eend, fazant, haas en konijn).****

De regionale wildbeheereenheden (WBE's) -verenigingen van jachthouders met een jachtake en anderen - hebben in de Wnb ook taken toebedeeld gekregen: zij zien toe op de uitvoering van de faunabeheerplannen in hun werkgebied. De FBE heeft de Zuid-Hollandse WBE's ondersteund bij deze nieuwe taken en heeft nauw met ze samengewerkt.

Doordat de volledige nieuwe regelgeving pas eind 2016 bekend was, heeft de FBE alle zeilen moeten bijzetten om alle benodigde werkzaamheden in verband met de invoering van de Wnb tijdig af te ronden. Ondanks de verschillende opvattingen die binnen de organisaties van de FBE leven, hebben de bestuursleden in goede harmonie samengewerkt.

Juni 2019: enige kleine aanpassingen in de afschotgegevens doorgevoerd naar aanleiding van correcties in het digitale registratiesysteem.

1. FAUNABEHEEREENHEID ZUID-HOLLAND	4
INLEIDING	4
WET NATUURBESCHERMING.....	4
WIJZIGING STATUTEN EN BESTUUR.....	5
BUREAU	5
WILDBEHEEREENHEDEN.....	5
REGISTRATI*ESYSTEEM (DORA)	6
DAGELIJKE WERKZAAMHEDEN	6
FAUNABEHEERPLANNEN	7
RECHTSZAKEN.....	7
REGIOGROEPEN EN GANZENBEHEER	7
FAUNATELLINGEN.....	7
BEHEERCOMMISSIE DAMHERT.....	7
LANDELIJKE OVERLEG UNIFORMERING RAPPORTAGES EN TELLINGEN.....	7
AFSTEMMING BINNEN DE PROVINCIE	8
OVERLEG MET ANDERE FAUNABEHEEREENHEDEN.....	8
2. KNELPUNTEN EN AANBEVELINGEN	8
BELEID BEVERS.....	8
BELEID DAMHERTEN.....	9
BELEID MEEUWEN IN STEDELIJK GEBIED.....	9
CONVENANT Vliegveiligheid Rotterdam The Hague Airport	10
INZET VANGKOOI BIJ BESTRIJDING VAN KRAAIEN TER BESCHERMING VAN WEIDEVOGELS	10
DRAAGVLAK VOOR HET FAUNABEHEER.....	10
VERSTORING UITVOERING DOOR ACTIEGROEPEN.....	10
TEGEMOETKOMING IN DE FAUNASCHADE	10
3. RAPPORTAGE JACHT, BEHEER EN SCHADEBESTRIJDING PER DIERSOORT	11
INLEIDING	11
DAMHERT.....	11
REE	12
KONIJN	14
HAAS EN FAZANT.....	16
HOUTDUIF	19
WILDE EEND	21
GANZEN	23
KNOBBELZWAAN	26
SMIENT	29
KRAAIACHTIGEN	30
MEEUWEN IN HAVENGEBIEDEN	32
VOS.....	35
EXOTEN EN VERWILDERDE DIEREN	35
LITERATUUR	37

1. Faunabeheereenheid Zuid-Holland

Inleiding

Op 7 februari 2003 is, op verzoek van de provincie Zuid-Holland, de Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland (de FBE) opgericht. Het werkgebied van de FBE is de gehele provincie Zuid-Holland. Een faunabeheereenheid is een organisatie van jachthouders¹ waarin sinds de invoering in 2017 van de Wet natuurbescherming ook maatschappelijke organisaties zijn vertegenwoordigd die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren. In het bestuur van de FBE² hebben op het ogenblik (juli 2018) zitting:

1. Dhr. J.J. Helder, onafhankelijk voorzitter;
2. Mw. J. van Hoey Smith (plaatsvervangend voorzitter), namens Federatie Particulier Grondbezit;
3. Dhr. W.F.M. van den Assem (secretaris/penningmeester) namens de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging en de Nederlandse Organisatie voor Jacht en Grondbeheer;
4. Dhr. B.J. Niemansverdriet namens LTO Noord;
5. Dhr. J. Visser namens Natuurmonumenten en Zuid-Hollands Landschap;
6. Dhr. P. Boertje namens de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren en de Vereniging Boeren natuur Zuid-Holland;
7. Dhr. J. Kuipers, agendalid (met adviesrecht; zonder stemrecht) namens Staatsbosbeheer.

De Wet natuurbescherming schrijft voor dat er faunabeheereenheden zijn die voor hun werkgebied een faunabeheerplan vaststellen. Het duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren, de bestrijding van schadeveroorzakende dieren en de uitoefening van de jacht geschieden overeenkomstig het faunabeheerplan.

De FBE voert in samenwerking met de provincie het provinciale faunabeleid uit. De belangrijkste in de wet genoemde belangen ter bescherming waarvoor faunabeheerplannen worden opgesteld en uitgevoerd zijn: de volksgezondheid en openbare veiligheid, de veiligheid van het luchtverkeer, de bedrijfsmatige landbouw en de flora en fauna. Planmatig faunabeheer beperkt zich niet tot het (groene) buitengebied. De FBE werkt ook voor en samen met o.a. gemeenten, vliegvelden, bedrijven, waterschappen en wegbeheerders.

Wet natuurbescherming

Op 1 januari 2017 zijn de Wet natuurbescherming (Wnb) en de bijbehorende uitvoeringsregelingen van kracht geworden. De Wnb geeft de FBE een centrale rol in het faunabeheer. Jacht, beheer en schadebestrijding in de provincie moeten plaatsvinden op basis van door de FBE opgestelde faunabeheerplannen. De provincie Zuid-Holland heeft in lijn hiermee geregeld dat het beheer en de schadebestrijding die niet in de faunabeheerplannen zijn opgenomen, plaatsvindt op basis van een ontheffing met beperkte looptijd die door de FBE is aangevraagd³. De FBE streeft ernaar om alle beheer en schadebestrijding op te nemen in faunabeheerplannen. Hierdoor ontstaat er duidelijkheid over wat wel of niet mogelijk is en worden de lasten voor burgers, overheden en de FBE beperkt.

De invoering van de Wet natuurbescherming heeft veel werk met zich meegebracht voor de FBE. Omdat onder de Flora- en faunawet – de voorganger van de Wnb – alleen beheer en schadebestrijding op basis van ontheffing via de FBE verliep, moesten veel faunabeheerplannen worden aangepast. Daarnaast moesten de statuten worden aangepast en het bestuur worden uitgebreid. Een probleem hierbij was dat

¹ Het jachthouderschap is verbonden met de eigendom van de grond (art. 3.23 Wn): de eigenaar of (erf)pachter of vruchtgebruiker is jachthouder. Het jachtrecht kan worden verhuurd, de huurder wordt dan jachthouder.

² Dhr. Boertje is de vaste plaatsvervanger voor het bestuurslid dhr. M.J. Rooker. Hij vertegenwoordigt in 2018 de Dierenbescherming en Boeren natuur.

³ Alleen voor de bestrijding in het kader van de vliegveiligheid op het grondgebied van Rotterdam The Hague Airport geldt een uitzondering, de ontheffing hiervoor wordt rechtstreeks aan Rotterdam The Hague Airport verleend.

de uitvoeringsregelgeving van het ministerie (Besluit natuurbescherming en de Regeling natuurbescherming) en van de provincie (Verordening uitvoering Wet natuurbescherming en Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming) pas eind 2016 zijn vastgesteld. In 2016 zijn er wel veel voorbereidende werkzaamheden verricht maar het was niet mogelijk om voor 1 januari 2017 alle benodigde werkzaamheden af te ronden.

Wijziging statuten en bestuur

Onder de Flora- en faunawet was de FBE een organisatie van jachthouders. Het jachthouderschap is verbonden met de eigendom van de grond: de eigenaar of pachter van de grond is jachthouder. Het jachtrecht kan ook worden verhuurd, dan wordt de huurder jachthouder. De samenstelling van het bestuur van de FBE bestond daarom uit organisaties van Zuid-Hollandse grondeigenaren en beheerders. Onder de Wet natuurbescherming moeten ook maatschappelijke organisaties die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren in Zuid-Holland, vertegenwoordigd kunnen zijn. Op 10 maart 2017 heeft het bestuur besloten de statuten te wijzigen en zijn er vervolgens twee bestuursleden afgetreden en drie nieuwe bestuursleden aangetreden. De bestuurssamenstelling na de statutenwijziging is hiervoor onder de Inleiding opgenomen. De bestuurssamenstelling voor de statutenwijziging was als volgt:

1. Dhr. J.J. Helder, onafhankelijk voorzitter;
2. Mw. J. van Hoey Smith (plaatsvervangend voorzitter), namens Federatie Particulier Grondbezit;
3. Dhr. W.F.M. van den Assem (secretaris/penningmeester) namens de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging en de Nederlandse Organisatie voor Jacht en Grondbeheer;
4. Dhr. A.P. Verhorst namens LTO Noord;
5. Dhr. A. Verver namens Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Zuid-Hollands Landschap.

Volgens de nieuwe statuten kunnen alle bestuursleden met uitzondering van de voorzitter zich tijdens vergadering laten vervangen door vaste plaatsvervangers. In 2017 zijn voor alle bestuursleden vaste plaatsvervangers benoemd.

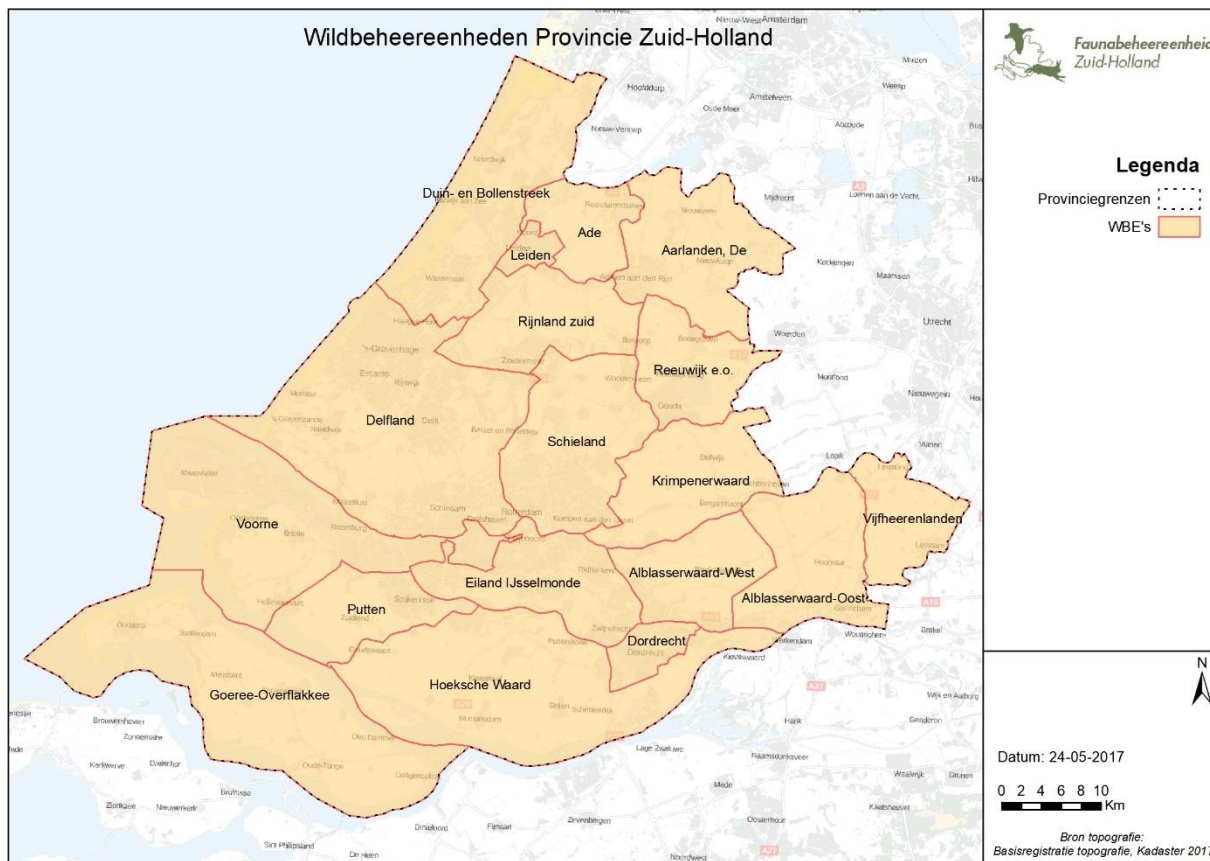
Er hebben in 2017 zeven bestuursvergaderingen plaatsgevonden en het bestuur heeft één keer overlegd met de voor het faunabeleid verantwoordelijke gedeputeerde.

Bureau

De FBE huurt in 2017 kantoorruimte (één kamer) in het provinciehuis te Den Haag en heeft een fulltime adjunct-secretaris (na de statutenwijziging: directeur), een fulltime beleidsondersteunend medewerker en een parttime administratieve kracht (0.5 Fte) in dienst. Daarnaast heeft de FBE een medewerker op inhuurbasis die het ganzenbeheer coördineert en aanstuurt o.a. via de regiogroepen van de FBE. In 2017 heeft daarnaast tijdelijk een kracht op inhuurbasis bij de FBE gewerkt. De FBE heeft in 2017 het kantoorcomputernetwerk vernieuwd.

Wildbeheereenheden

Een wildbeheereenheid (WBE) is een plaatselijke vereniging van jachthouders, jachtaktehouders en andere grondgebruikers die het door de FBE vastgestelde faunabeheerplan uitvoert en bevordert dat een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren, bestrijding van schadeveroorzakende dieren en jacht worden uitgevoerd in samenwerking met en ten dienste van grondgebruikers of terreinbeheerders. De ligging van de Zuid-Hollandse WBE's is weergegeven op afbeelding 1. De FBE werkte ook in 2017 nauw samen met de wildbeheereenheden en ondersteunt de WBE's: een goede uitvoering van het faunabeheer is een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Afbeelding 1: Ligging van de Zuid-Hollandse WBE's

Registratiesysteem (Dora)

De FBE gebruikt ten behoeve van de monitoring een digitaal systeem (Dora). Uitvoerders rapporteren via Dora aan de FBE over het uitgevoerde beheer. De resultaten van de tellingen worden in Dora ingevoerd. De WBE's werken samen met de FBE aan het goed functioneren van Dora. De volledige overgang van rapportage via brief, fax en mail naar Dora heeft enkele jaren in beslag genomen. Conform de Wnb is in 2017 rapportage over jacht en bestrijding op vrijstelling verplicht gesteld. Het systeem is verbeterd en uitgebreid. Het verstrekken van toestemming voor de uitvoering is grotendeels via Dora gaan verlopen. Verder zijn een aparte module voor de rapportage over het bewerken van eieren een app die het mogelijk maakt de tellingen meteen in het veld in te voeren, toegevoegd. Tenslotte is het systeem zo gewijzigd dat de rapportage over het uitgevoerde beheer in Natura 2000-gebieden makkelijk uit Dora kan worden gehaald.

Dagelijkse werkzaamheden

Het kantoor van de FBE is op bijna alle werkdagen bereikbaar geweest. Belangrijkste werkzaamheden die het gehele jaar zijn uitgevoerd:

- Het geven (na digitale aanvraag) van toestemming voor de uitvoering en het verzamelen van de rapportages over deze uitvoering.
- Het informeren van de uitvoerders en het opstellen van de eindrapportages.
- Het beoordelen van de uitvoeringsplannen voor bestrijding van meeuwen en konijnen.
- Het communiceren met uitvoerders, o.a. via nieuwsbrieven en het beantwoorden van vragen van uitvoerders.

FBE Zuid-Holland

© Faunabeheereenheid Zuid-Holland | Postbus 85881 | 2508 CN | Den Haag
tel (085) 210 3628 | info@fbezh.nl | www.fbezh.nl

- Het onderhoud van het digitale registratiesysteem (Dora) van de FBE.
- Het onderhoud van de website van de FBE.
- Het onderhouden van contacten en samenwerken met de regionale uitvoerders en uitvoeringsorganisaties.
- Het verstrekken van informatie over de uitstaande toestemmingen aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid.
- Het geven van informatie, voorlichting en advies aan grondgebruikers, jagers, gemeenten, bedrijven, burgers, handhavers, provincie en journalisten over de (on)mogelijkheden van het faunabeheer ter voorkoming van schade.

Faunabeheerplannen

De nieuwe faunabeheerplannen voor de vos, roek, ekster, zwarte kraai, kauw en de jachtsoorten (houtduif, wilde eend, fazant, haas en konijn) zijn afgerond. Het faunabeheerplan smient is aangepast.

Rechtszaken

De laatste jaren wordt iedere ontheffing die aan de FBE is verleend, aangevochten. Het zijn een paar belangengroepen die bijna alle bezwaren, beroepen en hoger beroepen aantekenen: *De Faunabescherming*, *de Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland* en (in mindere mate) *Animal Rights en Stichting Dierenradar*. Deze procedures brengen veel werk met zich mee voor Gedeputeerde Staten/de Omgevingsdienst Haaglanden maar ook voor de FBE die optreedt als derde partij in de procedures. Hierna - onder "Uitgevoerd beheer" - zijn alle in 2017 gevoerde procedures opgenomen.

Regiogroepen en ganzenbeheer

Coördinatie van de uitvoering van het ganzenbeheer is een taak van de FBE. De FBE heeft de provincie in vier regio's verdeeld en in elke regio is een werkgroep van de FBE actief. Afgevaardigden van de plaatselijke terreinbeheerders, wildbeheereenheden en ook van enkele gemeenten en waterschappen en van Rotterdam The Hague Airport hebben zitting in deze groepen. De FBE organiseert regelmatig bijeenkomsten. Met name zaken rond de uitvoering van het ganzenbeheer worden besproken en afgestemd. In 2017 hebben de regiogroepen 3 keer vergaderd onder leiding van de FBE.

Faunatellingen

De FBE heeft in 2017 de midwintertelling knobbelzwanen, de voorjaarestelling van diverse soorten, ree- en damherttellingen en de zomertelling ganzen georganiseerd. Het rapport over de zomertelling ganzen is geschreven door CLM. De damhert- en reetelling in het plangebied van het faunabeheerplan damherten is georganiseerd door de FBE's Noord-Holland en Zuid-Holland; het telrapport is geschreven door de FBE's en vastgesteld door een beoordelingscomité.

Beheercommissie damhert

Ter begeleiding van de uitvoering van het damhertenbeheer hebben de FBE's van Noord-Holland en Zuid-Holland een beheercommissie ingesteld. In deze commissie hebben vertegenwoordigers van de plaatselijke terreinbeheerders en wildbeheereenheden en van de politie en van de beide faunabeheereenheden zitting.

Landelijke overleg uniformering rapportages en tellingen

Om landelijke overzichten te kunnen maken van tellingen en beheerrapportages is het nodig dat rapportages en tellingen worden geüniformeerd. De FBE heeft geparticipeerd in het landelijke overleg hierover.

Afstemming binnen de provincie

De provincie is verantwoordelijk voor het faunabeleid en keurt de faunabeheerplannen goed, de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) verleent de ontheffingen om de faunabeheerplannen uit te voeren en de Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid (OZHZ) voert de handhaving uit.

Een vertegenwoordiger van de provincie is aanwezig geweest bij de bestuursvergaderingen van de FBE en daarnaast is er wekelijks overlegd op ambtelijk niveau. Met de ODH is regelmatig overlegd op ambtelijk niveau over de ontheffingsaanvragen en de rechterlijke procedures. De FBE levert aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid overzichten van de uitstaande toestemmingen voor gebruik van de ontheffingen. Daarnaast heeft er ongeveer maandelijks overleg plaats gevonden tussen de provincie, ODH en FBE op ambtelijk niveau over lopende zaken.

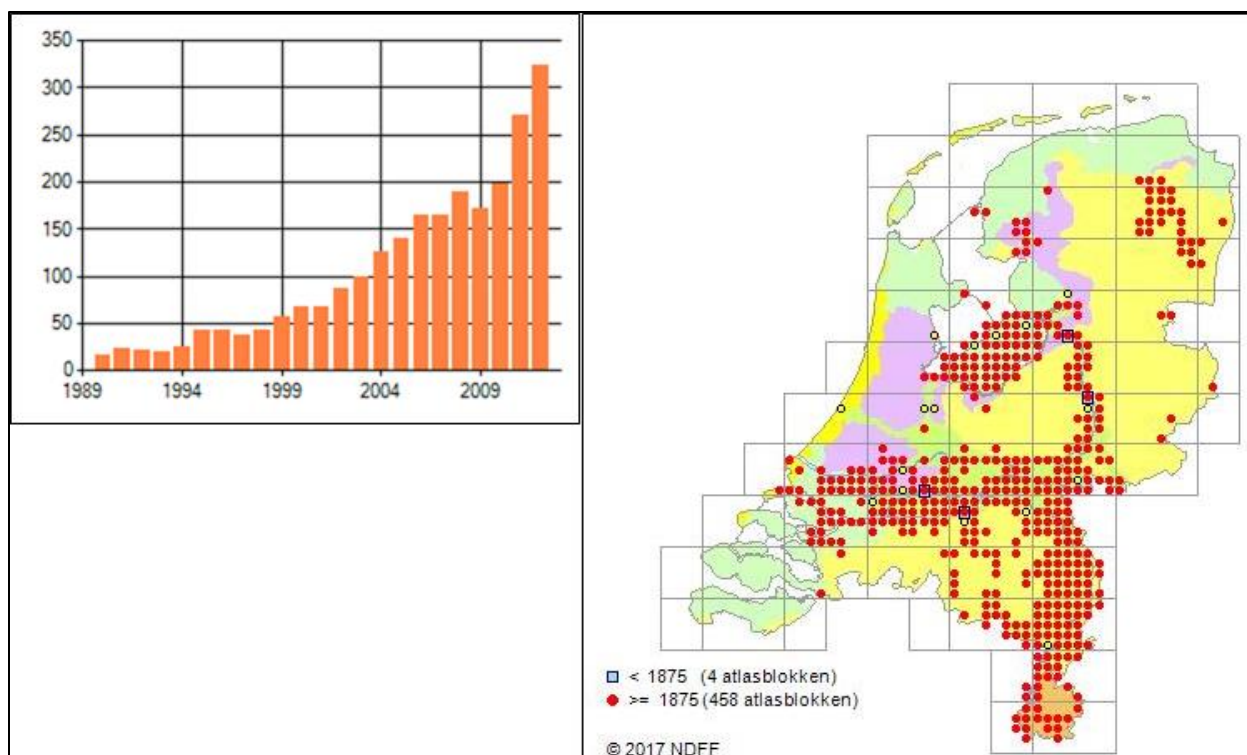
Overleg met andere faunabeheereenheden

In elke provincie is er één faunabeheereenheid actief. In 2017 hebben de voorzitters en adjunct-secretarissen van de provinciale faunabeheereenheden twee keer overlegd. Daarnaast hebben de adjunct-secretarissen vier keer overlegd.

2. Knelpunten en aanbevelingen

Beleid bevers

De bever is het grootste knaagdier van Europa. Na een aantal herintroducties is het aantal dieren in Nederland en Zuid-Holland gestaag toegenomen (afbeelding 2). Bevers kunnen o.a. grote schade aan dijken/openbare veiligheid, gewassen en andere natuurwaarden aanrichten. In Limburg hebben Gedeputeerde Staten in 2016 een beleidslijn vastgesteld waarna de FBE Limburg een faunabeheerplan heeft opgesteld. Waterschap Vallei en Veluwe, waterschap Rijn en IJssel, waterschap Hollandse Delta en waterschap Rivierenland stellen op het ogenblik in overleg met Rijkswaterstaat, de Unie van Waterschappen en de provincies en FBE's Gelderland en Zuid-Holland een beverprotocol op waarin wordt beschreven in welke situaties er moet worden ingegrepen. Om de maatregelen die in het protocol worden beschreven te kunnen uitvoeren, willen de waterschappen ontheffing aanvragen bij de provincies. Er is echter in Zuid-Holland geen beleid voor de bever en ook geen faunabeheerplan. Hierdoor is er geen kader op basis waarvan een goed onderbouwde ontheffing kan worden aangevraagd en verleend. De provincie Zuid-Holland zal duidelijk moeten aangeven binnen welke voorwaarden zij bereid is ontheffing te verlenen.

Afbeelding 2: **Links:** Trend van de bever in Nederland; indexcijfer (eerste jaar = 100); NEM (NEM (CBS & Zoogdiervereniging), 2017) **Rechts:** Verspreiding van de bever in Nederland (NDFF, 2017)

Beleid damherten

In het faunabeheerplan damherten van de FBE's Noord- en Zuid-Holland – dat gaat over het gebied tussen IJmuiden en Den Haag – zijn vier leefgebieden voor damherten aangewezen: (1) Nationaal Park Zuid-Kennemerland (NH), (2) Amsterdamse Waterleidingduinen, Boswachterij Noordwijk en de Blink (ZH en NH), (3) Coepelduinen (ZH) en (4) Meijendel en Berkheide (ZH). In deelgebieden 1 en 2 bevinden zich grote populaties damherten, in deelgebieden 3 en 4 komen sporadisch damherten voor.

Buiten deze gebieden zijn er in Zuid-Holland nog een paar voor damherten en reeën geschikte leefgebieden. Damherten verdringen reeën uit een gebied. In de Amsterdamse Waterleidingduinen, waar een grote populatie damherten voorkomt, zijn de reeën bijna verdwenen. Buiten geschikte leefgebieden veroorzaken damherten al snel schade aan de verkeersveiligheid en aan landbouwgewassen. Damherten komen op steeds meer plaatsen voor in Zuid-Holland. Het zijn hoogst waarschijnlijk ontsnapte of losgelaten dieren uit hertenkampen. Bijvoorbeeld in de Hoeksche Waard bevindt zich een snel groeiende populatie die ook regelmatig schade veroorzaakt. Het Rijk had voorheen een beleid voor damherten dat inhield dat er een paar leefgebieden waren voor damherten en dat daarbuiten een minimale stand werd nagestreefd. De FBE acht het van belang dat er een faunabeheerplan wordt opgesteld voor de damherten buiten het plangebied van het geldende faunabeheerplan en/of dat GS een opdracht geven om de stand te beperken. Er is echter geen beleid voor de damherten. De provincie Zuid-Holland zal duidelijk moeten aangeven binnen welke voorwaarden zij bereid is toestemming te verlenen voor het beheer van damherten buiten het plangebied van het vigerende faunabeheerplan.

Beleid meeuwen in stedelijk gebied

In Zuid-Holland is er een faunabeheerplan van kracht voor beheer van meeuwen (bewerken van eieren) in de havengebieden van Rotterdam, Dordrecht en Alblasserdam. Voor de bestrijding van meeuwen in steden, was tot 2017 het Rijk het bevoegde gezag. Onder de Wnb is de provincie dit geworden. Het Rijk

heeft in het verleden ontheffingen afgegeven voor bestrijding van meeuwen (vervangen eieren) in o.a. Leiden, Katwijk en Den Haag. De FBE zal in 2018 inventariseren in welke gemeenten meeuwen worden bestreden, welke ontheffingen er gelden (en hoe lang nog) en welke bestrijding de gemeenten in de toekomst willen uitvoeren. Er is echter geen beleid voor de meeuwen. De provincie Zuid-Holland zal moeten aangeven binnen welke voorwaarden zij meeuwenbeheer wil toestaan.

Convenant vliegveiligheid Rotterdam The Hague Airport

Om de vliegveiligheid rond Schiphol te bevorderen hebben partijen⁴ het *Convenant reduceren risico vogelaanvaringen Schiphol 2016–2018* ondertekend (Staatscourant 2016 nr. 28410;1 juni 2016). Dit convenant is een voortzetting van het eerste convenant reduceren risico vogelaanvaringen (dat een looptijd had van drie jaar) van 16 april 2012. Er wordt gewerkt aan een vergelijkbaar convenant voor Rotterdam The Hague Airport. Met name de populatie standganzen rond het vliegveld is een risico voor de vliegveiligheid.

Inzet vangkooi bij bestrijding van kraaien ter bescherming van weidevogels

De FBE gaat een ontheffing aanvragen voor het gebruik van de vangkooi bij de bestrijding van kraaien ter bescherming van weidevogels. De wetgeving staat op het ogenblik alleen het gebruik van het geweer toe om gevangen kraaien te doden. Het doden van gevangen kraaien met de hand is een beter middel uit het oogpunt van dierenwelzijn en kan ook in meer situaties veilig worden ingezet. De algemene maatregel van bestuur waarin de mogelijke middelen zijn opgenomen, zou moeten worden aangepast om doden met de hand mogelijk te maken.

Draagvlak voor het faunabeheer

In de FBE werken organisaties met verschillende belangen in inzichten samen. De FBE heeft onlangs besloten om concepten van de faunabeheerplannen voortaan ook nog voor te leggen aan maatschappelijke organisaties voor inspraak. Omdat echter de meningen over het faunabeheer breed uiteenlopen, kan nooit aan alle eisen en inzichten tegemoet worden gekomen. De FBE merkt dat de faunabeheerplannen steeds meer onderwerp worden van discussie, ook in de media waarbij de berichtgeving vaak weinig genuanceerd of zelfs incorrect is. De FBE zal daarom in overleg met de provincie bekijken of de communicatie over het faunabeheer moet worden uitgebreid.

Verstoring uitvoering door actiegroepen

Opzettelijke verstoring en verhindering van de uitvoering van het (ganzen)beheer en volgen en langdurig filmen van jagers door actiegroepen komt steeds vaker voor in Zuid-Holland. Het realiseren van de doelen van het vastgestelde beheer wordt hierdoor bemoeilijkt. Er zijn jagers in de Krimpenerwaard die politiebewaking hebben gekregen, in de Hoeksche Waard is overleg gestart in de veiligheidsdriehoek. De actiegroep *Animal Rights*, in samenwerking met *Stop de ganzenmoord*, treedt vooral op in de Hoeksche Waard. In de Krimpenerwaard is de *Stichting Dierenradar* actief.

Tegemoetkoming in de faunaschade

De Wn verplicht GS om een tegemoetkoming te verstrekken voor de schade aangericht door beschermde dieren zover die schade redelijkerwijs niet of niet geheel te laste van de benadeelde behoort te blijven waarbij de tegemoetkoming naar billijkheid wordt bepaald. De verplichting van GS hangt dus samen met de mogelijkheden die de benadeelde heeft om de schade te voorkomen. Omdat de mogelijkheden om schade te voorkomen verschillen per provincie (o.a. door verschillen in talrijkheid van dieren en bestrijdingsmogelijkheden), ligt maatwerk per provincie t.a.v. de tegemoetkoming meer voor de hand dan algemene regels voor alle provincies. De FBE raadt GS aan om bij beslissingen over de

⁴ De Vereniging van Nederlandse Verkeersvliegers (VNV), Schiphol Nederland BV, Vereniging Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en landschap Noord-Holland, Land- en Tuinbouworganisatie (LTO) Nederland, Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer, De colleges van Gedeputeerde Staten van de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht en De Staat der Nederlanden.

(on)mogelijkheden van beheer en schadebestrijding, ook eventuele aanpassingen in de regels voor de tegemoetkoming te betrekken. Bij aanpassingen in de regels voor de tegemoetkoming, moet GS bekijken of ze nog voldoen aan de verplichtingen die de wet stelt.

3. Rapportage jacht, beheer en schadebestrijding per diersoort

Inleiding

In dit hoofdstuk volgen per diersoort de rapportages over de uitgevoerde jacht, beheer en schadebestrijding. Daarnaast zijn er gegevens over de in 2017 door de WBE's uitgevoerde tellingen van standganzen, knobbelzwanen, damherten en reeën opgenomen. Ten aanzien van de populatieontwikkeling wordt er over het algemeen verwezen naar de beschrijving in de recent vastgestelde faunabeheerplannen. Er zijn op het ogenblik geen telgegevens op WBE-niveau beschikbaar van de populaties van de jachtsoorten (haas, konijn, fazant, wilde eend en houtduif). De FBE kijkt nog hoe deze gegevens kunnen worden verzameld.

Damhert

Op basis van het faunabeheerplan [Damherten in het Noord- en Zuid-Hollandse duingebied 2016-2020](#) van de FBE Noord-Holland en de FBE Zuid-Holland is beheer van damherten in Zuid-Holland mogelijk op grond van twee ontheffingen. Het beheer wordt uitgevoerd binnen het Zuid-Hollandse plangebied van het faunabeheerplan dat samenvalt met het werkgebied van de WBE Duin- en Bollenstreek. Het plangebied bestaat uit het leefgebied voor damherten - waarin ook een bufferzone ligt aan de buitenzijde van het leefgebied waar geen damhertkerend raster staat - en een gebied buiten het leefgebied dat bestaat uit bebouwd en agrarisch (met name bloembollen) gebied.

Ontheffing ODH-2015-00718971 staat het opzettelijk verontrusten en doden van damherten toe gedurende het gehele etmaal, met gebruikmaking van geweren, honden (niet zijnde lange honden), kunstmatige lichtbronnen en binnen de bufferzone ook de geluiddemper. Deze ontheffing is geldig buiten het leefgebied van de damherten en in de bufferzone van het leefgebied die ligt in de Blink en Boswachterij Noordwijk.

Ontheffing ODH-2015-00731196 staat het opzettelijk verontrusten en doden van damherten toe gedurende het gehele etmaal met het doel om de voorjaarstand van 800 damherten voor het hele leefgebied (Zuid-Holland en Noord-Holland⁵) tot stand te brengen, met gebruikmaking van geweren, honden (niet zijnde lange honden), kunstmatige lichtbronnen en geluiddempers. Deze ontheffing is geldig binnen het leefgebied Amsterdamse Waterleidingduinen, De Blink en Boswachterij Noordwijk maar buiten de bufferzone.

Daarnaast is er gebruik gemaakt van het aanwijzingsbesluit PZH-2010-178900422 – dat geldig is in de gehele provincie - ter voorkoming en bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige damherten en in het belang van de openbare veiligheid (op basis van dit laatste belang kan alleen worden opgetreden in het plangebied van het faunabeheerplan).

De uitvoerders rapporten over: het afschot, het valwild en de voorjaarsstelling. Het afschot betreft damherten die op grond van de ontheffingen zijn geschoten in Zuid-Holland binnen en buiten het leefgebied. Het valwild betreft de damherten die zijn betrokken bij een aanrijding, damherten die uit hun lijden zijn verlost en damherten die dood zijn gevonden. Een uitgebreide beschrijving van het uitgevoerde beheer en de tellingen is te vinden in de vastgestelde tel- en beheerrapporten die op onze [website](#) staan.

⁵ In Noord-Holland wordt een soortgelijk beheer uitgevoerd.

Maatregelen

In 2017 zijn er in Zuid-Holland 287 damherten in het Zuid-Hollandse plangebied geschoten en is er één aanrijding geregistreerd. In de Hoeksche Waard, waar zich ook een populatie damherten bevindt, is er in 2017 geen damhert geschoten of aangereden. (Tabel 1)

Tabel 1: Gerapporteerd afschot en valwild damherten. Zuid-Holland - 2017⁶

	Afschot	Aanrijding	Overig Valwild	Totaal
Plangebied faunabeheerplan	278	1	8	287
Hoeksche Waard	-	-	-	-
Totaal	278	1	8	287

Kwantitatieve populatiegegevens

De damherten worden jaarlijks in het voorjaar geteld. De minimaal aanwezige populatie damherten in 2017 in het plangebied van het faunabeheerplan is 4.000 damherten. (Tabel 2) ^{7 8} In de Hoeksche Waard is de minimaal aanwezige populatie 19. In en rond de polder Westveen binnen het Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen en de Haeck bevinden zich ongeveer 17 damherten.

Tabel 2: Telresultaten voorjaarstelling damherten in het plangebied van het faunabeheerplan, 2017

Deelgebied & Provincie	Binnen leefgebied	Buiten leefgebied	Totaal
A Noord-Holland	571	75	646
B Noord-Holland/Zuid-Holland	3.334	17	3.351
C Zuid-Holland	0	0	0
D Zuid-Holland	0	3	3
Totaal	3.905	95	4.000

Tegemoetkoming in de faunaschade

In 2017 zijn er geen aanvragen gedaan voor een tegemoetkoming voor schade aangericht door damherten. ⁹

Rechtszaken

In 2017 is de hoger-beroepsprocedure aangaande de ontheffing voor het beheer in het leefgebied gevoerd en afgerond met de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 20 december 2017. De procedure rond de ontheffing voor beheer buiten het leefgebied en in de bufferzones was al in 2016 afgerond. De bezwaren zijn ongegrond verklaard en de ontheffingen zijn in stand gebleven en daarnaast is ook het gedeeltelijk hoger beroep van GS en de FBE tegen de uitspraak van de Rechtbank Den Haag gegrond verklaard.

Ree

Op basis van het faunabeheerplan 2013-2018 is beheer van reeën uitgevoerd op ontheffing ODH-2013-00007561.

⁶ Niet opgedeeld in N2000 of daarbuiten

⁷ (Versteeg & Bieze, 2017)

⁸ Een volledig overzicht van de waargenomen damherten, de onderlinge geslachtsverhouding en de vergelijkingen met voorgaande jaren staat in de telrapporten van het beoordelingscomité die zijn te vinden op de [website van de FBE](#).

⁹ (BIJ12-Faunafonds, 2018)

De ontheffing ODH-2013-0007561 staat het opzettelijk verontrusten en doden van reeën toe gedurende het gehele jaar, met gebruikmaking van het geweer van een half uur voor zonsopgang tot een half uur na zonsondergang. In de werkgebieden van de WBE's:

- Goeree-Overflakkee (55 geiten/55 bokken);
- Voorne (65 geiten/65 bokken);
- Hoeksche Waard, eiland van Dordrecht (15 geiten/15 bokken);
- Vijfheerenlanden (25 geiten/20 bokken).

In de volgende beheerperioden:

- Kalveren 1 oktober tot en met 29 februari;
- Geiten 1 december tot en met 29 februari;
- Bokken 1 april tot en met 31 augustus.

Tevens staat de ontheffing het opzettelijk verontrusten en doden van reeën toe gedurende het gehele jaar, met gebruikmaking van het geweer van een half uur voor zonsopgang tot een half uur na zonsondergang. In de volgende gebieden:

- (In het werkgebied van de WBE Duin- en Bollenstreek) tussen Den Haag en Katwijk aan Zee (maximaal 20 reeën);
- (In het werkgebied van de WBE Duin- en Bollenstreek) tussen Katwijk aan Zee en Noordwijk aan zee (maximaal 2 reeën);
- (In het werkgebied van de WBE's Duin- en Bollenstreek en Zuid-Kennemerland) ten noorden van Noordwijk aan Zee (maximaal 10 reeën);
- Het havengebied Rotterdam;
- Het werkgebied van WBE Hoeksche Waard exclusief het eiland van Dordrecht (maximaal 20 reeën);
- De gehele provincie Zuid-Holland (maximaal 5 reeën).

Daarnaast is er gebruik gemaakt van het aanwijzingsbesluit PZH-2010-178900422 ter voorkoming en bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige reeën.

Maatregelen

Net als bij de damherten worden voor de reeën het afschot, het valwild en de tellingen bijgehouden. In 2017 bedroeg het gerapporteerde afschot en valwild 409 reeën. (Tabel 3 en 4)

Tabel 3: Gerapporteerd afschot en valwild reeën per WBE. Zuid-Holland - 2017

	Bok	Geit	Onbekend	Totaal
Alblasserwaard-Oost	4	3	1	8
Duin- en Bollenstreek	9	8	0	17
Goeree-Overflakkee	47	40	0	87
Hoeksche Waard	22	29	7	58
Havengebied Rotterdam	4	2	0	6
Putten	7	16	1	24
Rijnland Zuid	1	0	0	1
Vijfheerenlanden	18	23	5	46
Voorne	95	65	2	162
Zuid-Holland	207	186	16	409

Tabel 4: Gerapporteerd afschot en valwild reeën per WBE opgesplitst in afschot en valwild. Zuid-Holland - 2017¹⁰

	Afschot	Valwild	Totaal
Alblasserwaard-oost	0	8	8
Duin- en Bollenstreek	13	4	17
Goeree-Overflakkee	84	3	87
Hoeksche waard	24	34	58
Putten	0	24	24
Rijnland Zuid	0	1	1
Vijfheerenlanden	39	7	46
Voorne	124	44	168
Waarvan Havengebied	2	4	6
Zuid-Holland	284	125	409

Kwantitatieve populatiegegevens

Jaarlijks worden in heel Nederland in het voorjaar de reeën geteld. In 2017 zijn er in Zuid-Holland in totaal 1.402 reeën geteld waarvan 478 mannelijke en 674 vrouwelijke. Van 250 reeën kon het geslacht en de leeftijd niet worden vastgesteld (NA). Het aantal getelde reeën geeft een ondergrens van de aanwezige populatie (de minimaal aanwezige populatie). (Tabel 5)

Tabel 5: Telresultaten van de reetelling. Zuid-Holland – 2017

WBE	Reebok	Reegeit	Bokkalf	Geitkalf	NA	Totaal
Duin- en Bollenstreek	114	172	41	3	25	355
Goeree-Overflakkee	0	0	0	0	0	0
Putten	32	46	13	19	0	110
Voorne	93	146	81	123	150	593
Waarvan Havengebied	3	6	1	3	0	13
Hoeksche Waard	100	156	0	0	75	331
Totaal	342	526	136	148	250	1.402

Tegemoetkoming in de faunaschade

In 2017 zijn er geen aanvragen gedaan voor een tegemoetkoming voor schade aangericht door reeën. ¹¹

Rechtszaken

In 2015 zijn de procedures rond de ontheffing afgerond.

Konijn

Het konijn kan gedurende het gehele jaar worden bestreden op basis van de landelijke vrijstelling en worden bejaagd in de geopende jachtperiode (15 augustus tot en met 31 januari). Het nieuwe faunabeheerplan op basis waarvan deze bestrijding en jacht wordt uitgevoerd, is op 5 juli 2017 goedgekeurd.

Op basis van het faunabeheerplan 2013-2018 is bestrijding van konijnen, ter bescherming van de openbare veiligheid (bij dijken, taluds en op industrieterreinen) en ter voorkoming van schade aan begraafplaatsen en sportvelden, uitgevoerd op ontheffing ODH-2013-00006885. De ontheffing staat

¹⁰ Afschot is niet opgesplitst naar N2000

¹¹ (BIJ12-Faunafonds, 2018)

bestrijding gedurende het gehele etmaal toe, ook in en nabij de bebouwde kom en in velden die niet voldoen aan de jachtveldvereisten met geweer, honden, jachtvogels, fretten, vangkooien, buidels en kunstmatige lichtbronnen. De FBE geeft toestemming voor het gebruik van deze ontheffing op basis van een plan van aanpak. De ontheffing wordt gebruikt door beheerders van (spoor)wegen, bedrijven en gemeenten.

Maatregelen

De uitvoerders kunnen hun geschoten of gevangen konijnen op twee manieren in Dora invoeren: op jacht/vrijstelling en op ontheffing. In 2017 zijn er in totaal 6.255 konijnen gerapporteerd waarvan 3.328 op jacht & vrijstelling en 2.912 op ontheffing. Het gebied waar de meeste konijnen worden geschoten en gevangen is het havengebied van Rotterdam. Van de 6.255 konijnen zijn er 15 in Natura 2000 gebied geschoten.¹² (Tabel 6)

Tabel 6: Gerapporteerde geschoten of gevangen konijnen op basis van jacht & vrijstelling en op ontheffing. Zuid-Holland – 2017

WBE	Jacht/Vrijstelling		Ontheffing		WBE Totaal
	N2000	Buiten N2000	N2000	Buiten N2000	
Alblasserwaard-Oost	0	80	0	8	88
Alblasserwaard-West	0	11	0	2	13
De Aarlanden	0	0	0	0	0
Delfland	0	134	0	19	153
Duin- en Bollenstreek	0	155	0	1	156
Eiland IJsselmonde	0	5	0	7	12
Goeree-Overflakkee	0	125	0	106	231
Hoeksche Waard	0	71	0	64	135
Krimpenerwaard	0	0	0	0	0
Maasvlakte	0	2.410	0	2.543	4.953
Putten	0	9	0	0	9
Reeuwijk e.o.	7	4	0	0	11
Rijnland Zuid	0	0	0	14	14
Schieland	0	237	0	85	322
Vijfheerenlanden	8	4	0	6	18
Voorne	0	83	0	57	140
Zuid-Holland	15	3.328	0	2.912	6.255

Kwantitatieve populatiegegevens

Voor een uitgebreide beschrijving van de populatieontwikkeling van het konijn verwijzen wij u naar het faunabeheerplan jachtsoorten dat op de website van de FBE staat.

Tegemoetkoming in de faunaschade

Omdat er voor konijnen een vrijstelling geldt, wordt er geen tegemoetkoming in de faunaschade uitgekeerd.

Rechtszaken

In 2015 zijn de procedures rond de ontheffing afgerond. Tegen het goedkeuringsbesluit van het nieuwe faunabeheerplan is bezwaar gemaakt dat is afgewezen.

¹² Vanaf 1 april 2017 kent Dora N2000 jachtvelden. Vanaf dat moment is het dus ook mogelijk om onderscheid te maken tussen N2000 en reguliere jachtvelden.

Haas en fazant

De haas kan worden bejaagd in de geopende jachtperiode (15 oktober tot en met 31 december). Het nieuwe faunabeheerplan jachtsoorten op basis waarvan deze jacht wordt uitgevoerd, is op 5 juli 2017 goedgekeurd.

Op basis van het faunabeheerplan 2013-2018 is afschot buiten de jachtperiode uitgevoerd op ontheffing ODH-2014-00159568, aangepast door beslissing op bezwaar ODH-2015-0066326 van 8 juni 2015. De ontheffing staat – na de inzet van voldoende preventieve middelen volgens de normen van het Faunafonds - verjagend afschot met geweer, honden niet zijnde lange honden en jachtvogels toe op en nabij percelen met:

- suikerbieten en voederbieten van 1 maart tot en met 30 juni;
- vollegrondsgroenten gedurende de gehele teeltperiode;
- bloemen, bloemzaden en bloembollen (inclusief sierfruit en siergewassen) in de gehele teeltperiode;
- boomkwekerijgewassen en fruitbomen gedurende het gehele jaar.

De ontheffing is aanvankelijk geweigerd voor de Krimpenerwaard, Lopikerwaard, Alblasserwaard en Vijfheerenlanden en voor boomkwekerijgewassen en fruitbomen; in de beslissing op bezwaar is dit teruggedraaid, tevens is het gebruik van het geweer met kunstlicht in de nacht toegestaan bij boomkwekerijgewassen en fruitbomen.

De ontheffing maakt ook beheer van de populatie mogelijk in het Natura 2000-gebied het Oudeland van Strijen in de periode 15 oktober tot en met 15 december.

De fazant kan worden bejaagd in de geopende jachtperiode (fazantheen 15 oktober tot en met 31 januari, fazanthen 15 oktober tot en met 31 december). Het nieuwe faunabeheerplan jachtsoorten op basis waarvan deze jacht wordt uitgevoerd, is op 5 juli 2017 goedgekeurd.

Op basis van het faunabeheerplan 2013-2018 is afschot buiten de jachtperiode uitgevoerd op ontheffing ODH-2014-00162026, aangepast door beslissing op bezwaar ODH-2015-00672339 van 8 juni 2015. De ontheffing staat – na de inzet van voldoende preventieve middelen volgens de normen van het Faunafonds - verjagend afschot met geweer, honden niet zijnde lange honden en jachtvogels toe op en nabij percelen met:

- granen en maïs in de periode van 1 februari tot en met 15 april;
- aardappelen in de periode van 1 augustus tot en met 30 september;
- suikerbieten en voederbieten in de periode van 15 maart tot en met 30 juni;
- boomkwekerijgewassen en fruitbomen in de periode van 1 juli tot en met 15 oktober.

De ontheffing is aanvankelijk geweigerd; in de beslissing op bezwaar is dit teruggedraaid.

De ontheffing maakt ook beheer van de populatie mogelijk in het Natura 2000-gebied het Oudeland van Strijen in de periode 15 oktober tot en met 15 december.

Maatregelen

Tabel 7: Gerapporteerd afschot hazen op jacht en op ontheffing. Zuid-Holland - 2017

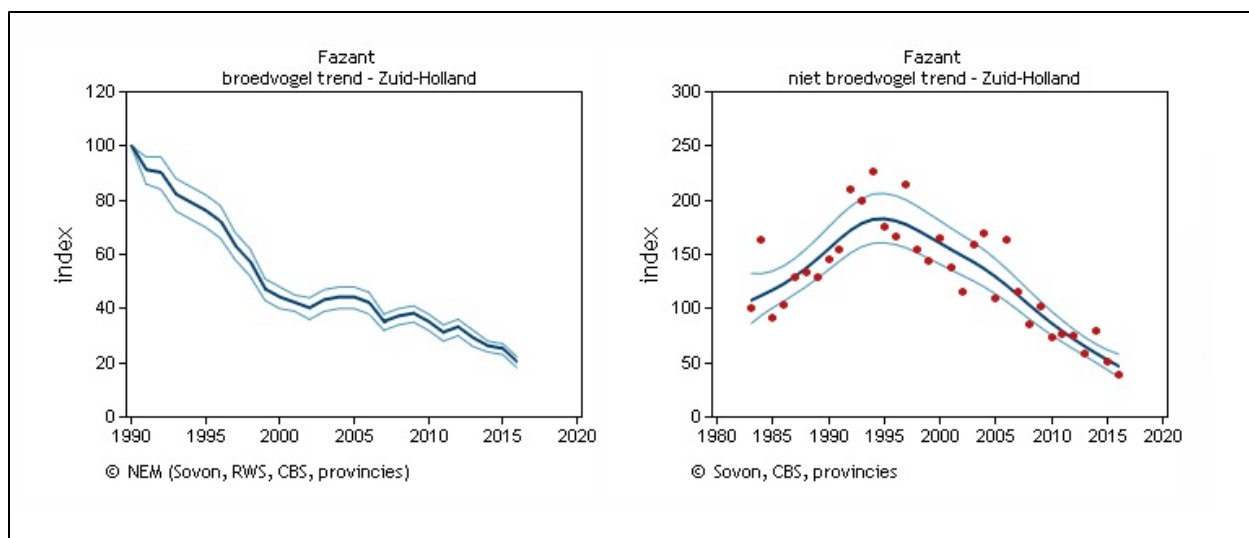
WBE	Jacht		Ontheffing		WBE Totaal
	N2000	Buiten N2000	N2000	Buiten N2000	
Ade	0	1.042	0	0	1.042
Alblasserwaard-Oost	0	1.818	0	0	1.818
Alblasserwaard-West	0	1.074	0	0	1.074
De Aarlanden	0	2.009	0	29	2.038
Delfland	0	559	0	0	559
Duin- en Bollenstreek	0	659	0	5	664
Eiland IJsselmonde	0	293	0	26	319
Goeree-Overflakkee	0	762	0	32	794
Hoeksche Waard	163	3.112	21	8	3.304
Krimpenerwaard	0	1.480	0	0	1.480
Maasvlakte	0	6	0	0	6
Putten	0	676	0	0	676
Reeuwijk e.o.	110	987	0	0	1.097
Rijnland Zuid	0	690	0	0	690
Schieland	0	458	0	3	461
Vijfheerenlanden	66	952	0	0	1.018
Voorne	0	498	0	0	498
Zuid-Holland	339	17.075	21	103	17.538

Tabel 8: Gerapporteerd afschot fazanten op jacht en op ontheffing. Zuid-Holland - 2017

WBE	Jacht		Ontheffing		WBE Totaal
	N2000	Buiten N2000	N2000	Buiten N2000	
Ade	0	15	0	0	15
Alblasserwaard-Oost	0	300	0	0	300
Alblasserwaard-West	0	48	0	0	48
De Aarlanden	0	26	0	0	26
Delfland	0	60	0	0	60
Duin- en Bollenstreek	0	3	0	0	3
Eiland IJsselmonde	0	200	0	0	200
Goeree-Overflakkee	0	403	0	0	403
Hoeksche Waard	73	525	0	0	598
Krimpenerwaard	0	76	0	0	76
Putten	0	48	0	0	48
Reeuwijk e.o.	3	31	0	0	34
Rijnland Zuid	0	58	0	0	58
Schieland	0	169	0	0	169
Tielerwaard West	0	3	0	0	3
Vijfheerenlanden	89	147	0	0	236
Voorne	0	105	0	0	105
Zuid-Holland	165	2.217	0	0	2.382

Kwantitatieve populatiegegevens

Voor een uitgebreide beschrijving van de populatieontwikkeling van haas en fazant verwijzen wij u naar het faunabeheerplan jachtsoorten dat op de website van de FBE staat. Hieronder is een update opgenomen van de trendgegevens voor de fazant. (Afbeelding 3)

Afbeelding 3: Trendgegevens fazant in Zuid-Holland (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2018)

Tegemoetkoming in de faunaschade

Er wordt geen tegemoetkoming uitgekeerd voor schade aangericht door hazen en fazanten.

Rechtszaken

De procedures zijn in 2017 afgerond. Bij uitspraak van 11 januari 2017 zijn de hoger beroepen tegen beide ontheffingen ongegrond verklaard. Tegen het goedkeuringsbesluit van het faunabeheerplan jachtsoorten is bezwaar gemaakt dat ongegrond is verklaard.

Houtduif

De houtduif kan gedurende het gehele jaar worden bestreden op basis van de landelijke vrijstelling en kan worden bejaagd in de geopende jachtperiode (15 oktober tot en met 31 januari). Het nieuwe faunabeheerplan op basis waarvan deze bestrijding en jacht wordt uitgevoerd, is op 5 juli 2017 goedgekeurd. Daarvoor was de bestrijding mogelijk op basis van een overgangsregeling.

Maatregelen

Tabel 9: Gerapporteerd afschot van houtduiven op basis van de jacht en vrijstelling. Zuid-Holland – 2017

WBE	Jacht		Vrijstelling		WBE Totaal
	N2000	Buiten N2000	N2000	Buiten N2000	
Ade	0	59	0	344	403
Alblasserwaard-Oost	0	153	0	982	1.135
Alblasserwaard-West	0	32	9	149	190
De Aarlanden	0	313	0	832	1.145
Delfland	0	36	0	1.657	1.693
Duin- en Bollenstreek	0	204	0	611	815
Eiland IJsselmonde	0	33	0	2.325	2.358
Goeree-Overflakkee	0	127	0	1.491	1.618
Hoeksche Waard	0	190	25	4.362	4.577
Krimpenerwaard	0	17	0	115	132
Putten	0	29	0	832	861
Reeuwijk e.o.	0	243	7	62	312
Rijnland Zuid	0	32	0	1.266	1.298
Schieland	0	25	0	3.984	4.009
Vijfheerenlanden	5	25	64	440	534
Voorne	0	103	0	891	994
Zuid-Holland	5	1.621	105	20.343	22.074

Kwantitatieve populatiegegevens

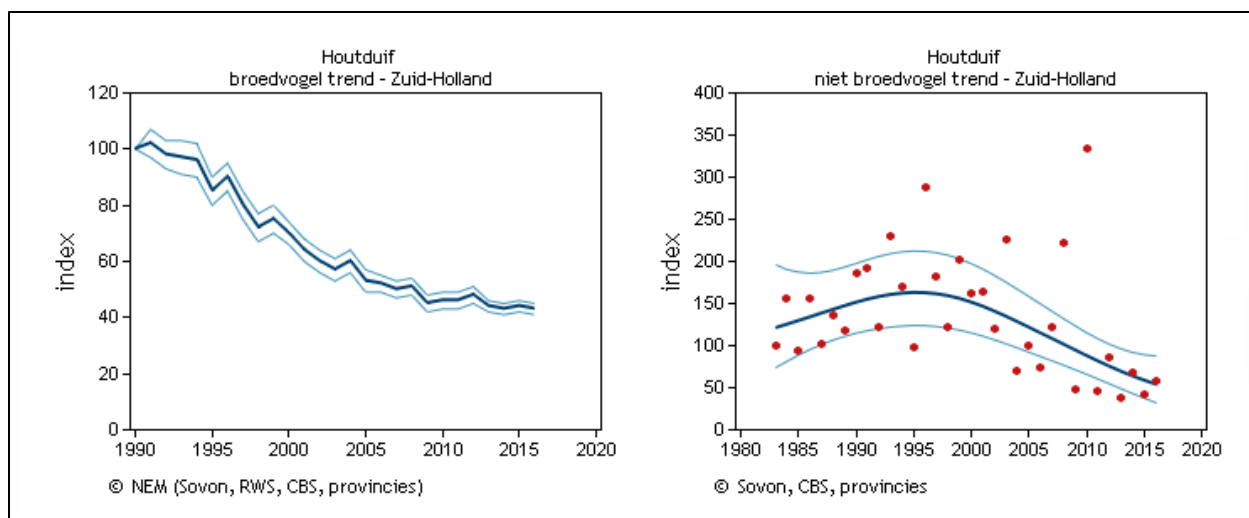
Voor een uitgebreide beschrijving van de populatieontwikkeling verwijzen wij u naar het faunabeheerplan jachtsoorten dat op de website van de FBE staat. Hieronder is een update opgenomen van de trendgegevens. (Afbeelding 4)

Tegemoetkoming in de faunaschade

Schade door houtduiven komt niet in aanmerking voor een tegemoetkoming in de faunaschade.

Rechtszaken

Tegen het goedkeuringsbesluit van het faunabeheerplan is bezwaar gemaakt dat ongegrond is verklaard.

Afbeelding 4: Trendgegevens houtduif in Zuid-Holland (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2018)

Wilde eend

De wilde eend kan worden bejaagd in de geopende jachtperiode (15 augustus tot en met 31 januari). Het nieuwe faunabeheerplan op basis waarvan deze jacht wordt uitgevoerd, is op 5 juli 2017 goedgekeurd.

Op basis van het faunabeheerplan 2013-2018 is afschot buiten de jachtperiode uitgevoerd op ontheffing ODH-2014-00166702. Verjagend afschot is mogelijk – na de inzet van voldoende preventieve middelen volgens de normen van het Faunafonds- op en nabij percelen met:

- granen en graszaad in de periode van 1 juni tot en met 14 augustus;
- vollegrondsgroenten (inclusief peulvruchten) in de periode van 1 april tot en met 14 augustus;
- bloemen, bloemzaden en bloembollen (inclusief sierfruit en siergewassen) en blauwmaanzaad in de periode van 1 maart tot en met 14 augustus.

Tevens is het gebruik van het geweer toegestaan van een half uur voor zonsopkomst tot een half uur na zonsondergang.

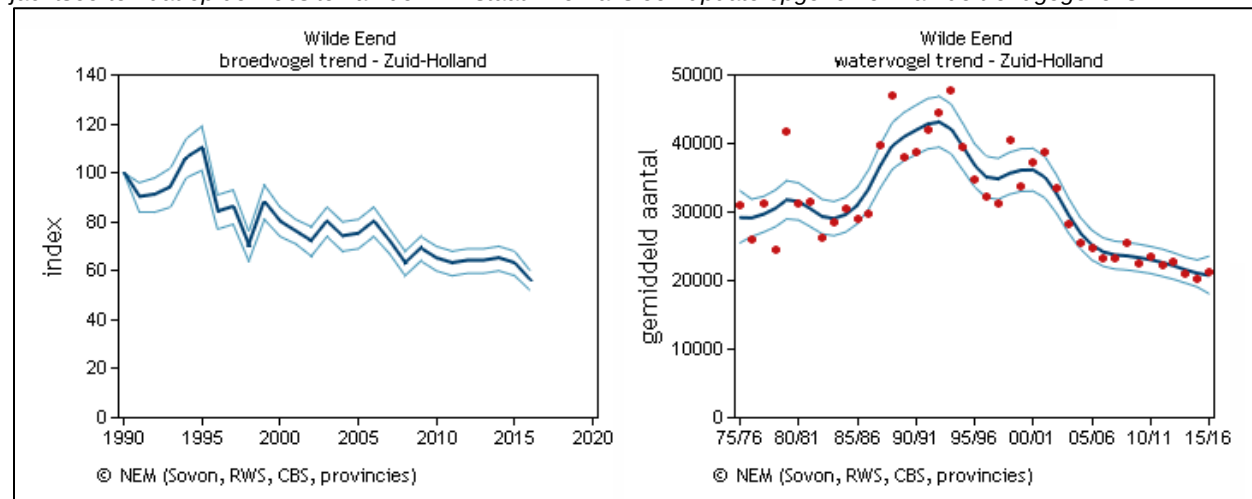
Maatregelen

Tabel 10: Gerapporteerd afschot van wilde eenden op basis van jacht en ontheffing. Zuid-Holland, 2017

WBE	Jacht		Ontheffing		WBE Totaal
	N2000	Buiten N2000	N2000	Buiten N2000	
Ade	0	990	0	0	990
Alblasserwaard-Oost	0	4.716	0	0	4.716
Alblasserwaard-West	0	2.061	0	0	2.061
De Aarlanden	0	2.295	0	73	2.368
Delfland	0	691	0	20	711
Duin- en Bollenstreek	0	960	0	0	960
Eiland IJsselmonde	0	263	0	0	263
Goeree-Overflakkee	0	1.890	0	42	1.932
Hoeksche Waard	96	2.173	21	43	2.333
Krimpenerwaard	0	2.202	0	0	2.202
Putten	0	555	0	3	558
Reeuwijk e.o.	86	2.402	0	1	2.489
Rijnland Zuid	0	1.217	0	14	1.231
Schieland	0	937	0	18	955
Vijfheerenlanden	69	1.057	0	1	1.127
Voorne	0	560	0	0	560
Zuid-Holland	251	24.969	21	215	25.456

Kwantitatieve populatiegegevens

Voor een uitgebreide beschrijving van de populatieontwikkeling verwijzen wij u naar het faunabeheerplan jachtsoorten dat op de website van de FBE staat. Hierna is een update opgenomen van de trendgegevens.

Afbeelding 5: Trendgegevens wilde eend in Zuid-Holland (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2018)

Tegemoetkoming in de faunaschade

De meeste schade aangericht door wilde eenden komt niet in aanmerking voor een tegemoetkoming in de faunaschade. Er zijn geen registraties bekend van getaxeerde schade aangericht door de wilde eend in 2017.

FBE Zuid-Holland

© Faunabeheereenheid Zuid-Holland | Postbus 85881 | 2508 CN | Den Haag
tel (085) 210 3628 | info@fbez.nl | www.fbez.nl

Rechtszaken

In 2015 zijn de procedures rond de ontheffing afgerond. Tegen het goedkeuringsbesluit van het faunabeheerplan jachtsoorten is bezwaar gemaakt dat ongegrond is verklaard.

Ganzen

De Canadese gans kon onder de Flora- en faunawet gedurende het gehele jaar worden bestreden op basis van de landelijke vrijstelling.

Op basis van het provinciale aanwijzingsbesluit PZH-2012-349284462 en het aanvullende besluit ODH-2015-00016238 kon de stand van de Indische gans, nijlgans en gedomesticeerde grauwe gans (soepgans) beperkt worden met gebruikmaking van hagel- en/of kogelgeweer, vangkooi, kastval en netten.

Op basis van het faunabeheerplan ganzen Zuid-Holland 2015-2020 is beheer van ganzen uitgevoerd op twee ontheffingen en één opdracht.

Ontheffing ODH-2015-00726168 (bestrijding ganzen “winterperiode”) staat het doden van kolganzen en grauwe ganzen toe op percelen met kwetsbare gewassen (alle landbouwgewassen met uitzondering van oogstresten, groenbemesters en overjarig grasland).

Met uitzondering van percelen gelegen in de volgende Natura 2000-gebieden:

- Biesbosch;
- Boezems Kinderdijk;
- Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein;
- Donkse Laagten;
- Grevelingen;
- Haringvliet;
- Hollands Diep;
- Duinen Goeree & Kwade Hoek;
- Nieuwkoopse Plassen & De Haack;
- Oudeland van Strijen;
- Krammer-Volkerak;
- De Wilck;
- Zouweboezem.

Bij het doden kan gebruik worden gemaakt van geweren een half uur voor zonsopkomst tot zonsondergang, honden (niet zijnde lange honden) en niet-levende lokvogels. Het doden kan worden uitgevoerd in de regio Noordelijke Delta van 1 november tot en met 14 februari en in de regio's Delfland en Schieland, Veenweiden en Zuid-Holland Noord van 1 november tot en met 29 februari. De grens tussen beide provinciedelen wordt gevormd door de Nieuwe Waterweg, Nieuwe Maas, de Noord en de Beneden-Merwede (van west naar oost). Er dienen preventieve middelen in het veld te worden opgesteld volgens de normen van het Faunafonds.

Ontheffing ODH-2015-00745305 (beheer ganzen “zomerperiode”) staat toe:

- het opzettelijk verontrusten en doden van broedparen (koppelvormende ganzen) van de grauwe gans en Canadese gans in de provincie Zuid-Holland. Met gebruikmaking van geweren van een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsondergang, honden (niet zijnde lange honden), niet-levende lokvogels, lokfluiten, lokvoer, mechanische en elektronische lokinstrumenten en geluidsnabootsingen.
- het opzettelijk verontrusten en doden kan worden uitgevoerd in de regio Noordelijke Delta van 1 februari tot en met 14 februari en in de regio's Delfland en Schieland, Veenweiden en Zuid-Holland Noord van 1 februari tot en met 29 februari. De grens tussen beide provinciedelen wordt

gevormd door de Nieuwe Waterweg, Nieuwe Maas, de Noord en de Beneden-Merwede (van west naar oost).

- het zoeken, rapen, uit het nest nemen, beschadigen of vernielen van eieren en het beschadigen, vernielen, uithalen en wegnemen of verstoren van nesten van grauwe gans, kolgans, brandgans en Canadese gans in de provincie Zuid-Holland in de periode 1 februari tot en met 30 juni.

het opzettelijk verontrusten en doden van grauwe ganzen, kolganzen, brandganzen en Canadese ganzen.

Met gebruikmaking van geweren van een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsondergang, honden (niet zijnde lange honden), lokvogels, lokfluiten, lokvoer, mechanische en elektronische lokinstrumenten en geluidsnabootsingen. Het opzettelijk verontrusten en doden kan worden uitgevoerd in de regio Noordelijke Delta van 15 februari tot en met 31 oktober en in de regio's Delfland en Schieland, Veenweiden en Zuid-Holland Noord van 1 maart tot en met 31 oktober. De grens tussen beide provinciedelen wordt gevormd door de Nieuwe Waterweg, Nieuwe Maas, de Noord en de Beneden-Merwede (van west naar oost).

Opdracht ODH-2017-00035383 (vangen van ganzen in de ruiperiode) staat toe: het beperken van de omvang van de populatie van de grauwe gans, brandgans, Canadese gans en gedomesticeerde grauwe gans door middel van vangen en daarna doden met CO2 in de ruiperiode.

Maatregelen

Tabel 11: Gerapporteerd afschot van ganzen op basis van ontheffing en vrijstelling. Zuid-Holland – 2017

WBE	Brandgans	Canadese gans	Grauwe gans	Indische gans	Kolgans	Nijlgans	Soepgans
Binnen N2000							
Alblasserwaard-West	0	22	124	0	17	12	0
De Aarlanden	6	8	169	0		16	3
Hoeksche Waard	50	100	526	0	0	18	0
Reeuwijk e.o.	1.784	61	1.055	4	4	92	0
Vijfheerenlanden	38	32	295	0	56	76	0
Zuid-Holland	1.878	223	2.169	4	77	214	3
Buiten N2000							
Ade	72	351	967	0	90	548	2
Alblasserwaard-Oost	287	582	2.546	0	297	934	2
Alblasserwaard-West	31	289	1.005	0	277	387	13
De Aarlanden	17	162	2.498	0	120	337	6
Delfland	103	2.488	1.288	0	355	952	25
Duin- en Bollenstreek	107	427	474	0	4	817	1
Eiland IJsselmonde	9	237	686	0	0	290	0
Goeree-Overflakkee	3.570	323	6.891	0	262	233	21
Hoeksche Waard	1.885	1.440	9.437	1	252	1.419	40
Krimpenerwaard	144	593	2.799	0	63	414	3
Putten	1.178	752	1.958	0	365	881	0
Reeuwijk e.o.	1.023	327	3.656	0	274	499	2
Rijnland Zuid	28	868	1.179	0	154	332	0
Schieland	157	512	2.494	0	1	460	4
Tielerwaard West	145	8	80	0	5	8	0
Vijfheerenlanden	210	339	1.167	0	139	412	0
Voorne	258	245	1.305	0	15	232	46
Zuid-Holland	9.224	9.943	40.430	1	2.673	9.155	165
N2000 & Buiten N2000							
Zuid-Holland	11.102	10.166	42.599	5	2.750	9.369	168

FBE Zuid-Holland

© Faunabeheereenheid Zuid-Holland | Postbus 85881 | 2508 CN | Den Haag
tel (085) 210 3628 | info@fbezh.nl | www.fbezh.nl

Tabel 12: Aantal bewerkte eieren per WBE. Zuid-Holland – 2017

WBE	Brandgans	Canadese gans	Grauwe gans	Indische gans	Kolgans	Nijlgans	Soepgans
Binnen N2000							
Alblasserwaard-West	0	0	0	0	0	0	0
De Aarlanden	0	19	4.113	0	0	193	61
Hoeksche Waard	6.700	0	305	0	0	0	0
Reeuwijk e.o.	1.525	97	2.423	0	0	15	0
Vijfheerenlanden	0	0	100	0	0	0	0
Zuid-Holland	8.225	116	6.941	0	0	208	61
Buiten N2000							
Ade	0	12	90		0	10	0
Alblasserwaard-Oost	194	26	247		0	2	0
Alblasserwaard-West	0	4	0		0	0	0
De Aarlanden	0	0	792		0	53	0
Delfland	0	1.484	2.031		0	786	773
Duin- en Bollenstreek	0	9	24		0	0	0
Eiland IJsselmonde	0	0	29	0	0	0	0
Goeree-Overflakkee	0	0	357		0	0	0
Hoeksche Waard	0	224	1.545	0	0	6	0
Krimpenerwaard	266	604	3.002		18	77	0
Putten	255	617	1.337		0	191	
Reeuwijk e.o.	293	24	1.851		0	0	0
Rijnland Zuid	22	222	625		0	0	
Schieland	0	123	1.721		13	142	326
Tielervwaard West	0	0	0		0	0	
Vijfheerenlanden	0	5	523		0	16	
Voorne	0	0	15		0	0	120
Zuid-Holland	1.030	3.354	14.189	0	31	1.283	1.219
N2000 & Buiten N2000							
Zuid-Holland	9.255	3.470	21.130	0	31	1.491	1.280

In de 20-km zone van Schiphol zijn in drie vangacties 1.130 grauwe ganzen gevangen en gedood. In Delfland zijn in drie vangacties 413 Canadese ganzen gevangen en gedood.

Kwantitatieve populatiegegevens

Zomertelling ganzen 2017. Een gedetailleerde uitwerking van de telling is opgenomen in het telrapport zomerganzen 2017 dat op onze [website](#) staat.

Soort	Grauwe gans	Brand-gans	Canadese gans	Nijl-gans	Boeren-gans	Kol-gans	Indische gans	Totaal
Aantal	82.714	23.581	19.055	9.940	2.211	537	83	138.121

Afbeelding 6: Aantal getelde ganzen in Zuid-Holland, zomertelling 2016 (Tabel S.1 CLM, 2017)

Tegemoetkoming in de faunaschade

Tabel 13: Getaxeerd bedrag in euro's per ganssoort en schadegewas. Zuid-Holland – 2017¹³ (Pleio BIJ12, 2018)

Schadegewas	Brandgans	Canadese gans	Grauwe gans	Kolgans	Nijlgans	Overig	Totaal
Cichorei	€ 3.204	€ 3.110	€ 3.111	€ -	€ -	€ -	€ 9.425
Grasland, blijvend	€ 298.338	€ 5.013	€ 557.161	€ 157.623	€ 437	€ 10.642	€ 1.029.214
Grasland, nieuw ingezaaid	€ 1.145	€ -	€ 6.156	€ 432	€ -	€ -	€ 7.733
Graszaad	€ 5.005	€ -	€ 6.795	€ 586	€ -	€ -	€ 12.386
Mais snijmais	€ 2.081	€ -	€ 823	€ 848	€ -	€ -	€ 3.752
Spruitkool	€ -	€ -	€ 3.000	€ -	€ -	€ -	€ 3.000
Suikerbiet	€ -	€ -	€ 1.367	€ -	€ -	€ -	€ 1.367
Ui	€ -	€ -	€ 3.750	€ -	€ -	€ -	€ 3.750
Wintergraan	€ 15.957	€ -	€ 20.018	€ 259	€ -	€ -	€ 36.234
Zomergraan	€ 778	€ -	€ 5.828	€ -	€ -	€ -	€ 6.606
Totaal	€ 326.508	€ 8.123	€ 608.009	€ 159.748	€ 437	€ 10.642	€ 1.113.467

Rechtszaken

In 2017 zijn verschillende beroepen bij de rechtbank behandeld. De ontheffingen zijn in stand gebleven.

Knobbelzwaan

Op basis van het faunabeheerplan 2013-2018 is bestrijding van knobbelzwanen uitgevoerd op ontheffing ODH-2013-00159568, aangepast door beslissing op bezwaar PZH-2016-557640156 van 5 juli 2016.

Ontheffing ODH-2013-00159568 staat toe:

- het verjagen en doden van knobbelzwanen op percelen met ingezaaid gras (gras dat hoogstens 6 maanden geleden is ingezaaid), graszoden, graszaad en koolzaad, met gebruikmaking van geweren en honden, gedurende een uur voor zonsopgang tot een uur na zonsondergang, in de periode van 1 oktober tot en met 31 mei, minimaal een akoestisch en een visueel preventief middel dienen in voldoende mate te worden ingezet;
- het verjagen en doden van knobbelzwanen op percelen met gras en granen, met gebruikmaking van geweren en honden, gedurende een uur voor zonsopgang tot een uur na zonsondergang, in de periode van 15 november tot en met 31 mei; de bestrijding van knobbelzwanen in het uur voor zonsopkomst en het uur na zonsondergang is in 2014 ingetrokken.
- het bewerken van nesten en eieren van knobbelzwanen;
- het verjagen en doden van knobbelzwanen op of in de onmiddellijke nabijheid van wegen of fietspaden, ook op locaties die niet voldoen aan de krachtens artikel 49 van de Flora- en faunawet gestelde eisen, met gebruikmaking van geweren en honden, gedurende een uur voor zonsopgang tot een uur na zonsondergang. Hierbij is een voorafgaande schriftelijke toestemming van de politie vereist, of begeleiding van de politie ter plaatse.

In de beslissing op bezwaar van 5 juli 2016 is de ontheffing aangepast. Op overjarig grasland moeten de knobbelzwanen eerst worden verjaagd. Afschot ter bescherming van landbouwgewassen is slechts toegestaan bij een groeps grootte van ten minste 15 knobbelzwanen; uit een groep tot 50 knobbelzwanen mogen maximaal vijf knobbelzwanen worden gedood, indien de groep groter is, geldt een maximum afschot van 10 procent. Tevens zijn de voorschriften aangescherpt.

¹³ Schade aangericht door Canadese ganzen wordt niet vergoed. De in de tabel opgenomen bedragen zijn getaxeerd in gevallen waarbij een tegemoetkoming is aangevraagd voor schade aangericht door andere vogels.

Maatregelen

Tabel 14: Gerapporteerd afschot van knobbelzwanen en het aantal bewerkte knobbelzwaaneieren. Zuid-Holland – 2017

WBE	Knobbelzwaan		Eieren	
	N2000	Buiten N2000	N2000	Buiten N2000
Ade	0	38	0	152
Alblasserwaard-Oost	0	79	0	75
Alblasserwaard-West	0	29	0	25
De Aarlanden	0	217	0	19
Delfland	0	49	0	36
Duin- en Bollenstreek	0	35	0	7
Eiland IJsselmonde	0	3	0	0
Goeree-Overflakkee	0	46	0	0
Hoeksche Waard	3	94	0	0
Krimpenerwaard	0	64	0	509
Putten	0	137	0	5
Reeuwijk e.o.	0	141	0	177
Rijnland Zuid	0	114	0	95
Schieland	0	105	0	15
Vijfheerenlanden	0	16	0	0
Voorne	0	2	0	0
Zuid-Holland	3	1.169	0	1.115

Kwantitatieve populatiegegevens

Voor een uitgebreide beschrijven van de populatieontwikkeling verwijzen wij u naar het faunabeheerplan knobbelzwaan dat op de website van de FBE staat. Hierna volgen de gegevens van de wintertelling 2017.

Tabel 15: Aantal waargenomen knobbelzwanen tijdens de wintertelling. Zuid-Holland - 2017

WBE	Knobbelzwaan
Ade	598
Alblasserwaard-Oost	976
Alblasserwaard-West	893
De Aarlanden	206
Delfland	955
Duin- en Bollenstreek	101
Eiland IJsselmonde	408
Goeree-Overflakkee	537
Hoeksche Waard	1.504
Krimpenerwaard	3.436
Putten	452
Reeuwijk e.o.	1701
Rijnland-Zuid	1.622
Schieland	818
Tielerwaard-West	32
Vijfheerenlanden	371
Voorne	658
Zuid-Holland	15.265

FBE Zuid-Holland

© Faunabeheereenheid Zuid-Holland | Postbus 85881 | 2508 CN | Den Haag
tel (085) 210 3628 | info@fbezh.nl | www.fbezh.nl

Tabel 16: Aantal waargenomen knobbelzwanen tijdens de voorjaarsstelling. Zuid-Holland – 2017

WBE	Knobbelzwaan
Ade	590
Alblasserwaard-Oost	481
Alblasserwaard-West	586
De Aarlanden	510
Duin- en Bollenstreek	124
Eiland IJsselmonde	113
Goeree-Overflakkee	335
Hoeksche Waard	628
Krimpenerwaard	3.059
Putten	336
Reeuwijk e.o.	815
Rijnland Zuid	1.521
Schieland	890
Vijfheerenlanden	357
Voorne	568
Zuid-Holland	10.913

Tegemoetkoming in de faunaschade

Tabel 17: Getaxeerde schade veroorzaakt door knobbelzwanen per schadegewas. Zuid-Holland – 2017 (Pleio BIJ12, 2018)

Schadegewas	Schade in euro's
Grasland, blijvend	€ 17.667
Wintergraan	€ 320
Grasland, nieuw ingezaaid	€ 4.893
Totaal	€ 22.880

Rechtszaken

In 2017 zijn de procedures rond de ontheffing afgerond met de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 21 juni 2017. De ontheffing is in stand gebleven.

Smient

Maatregelen

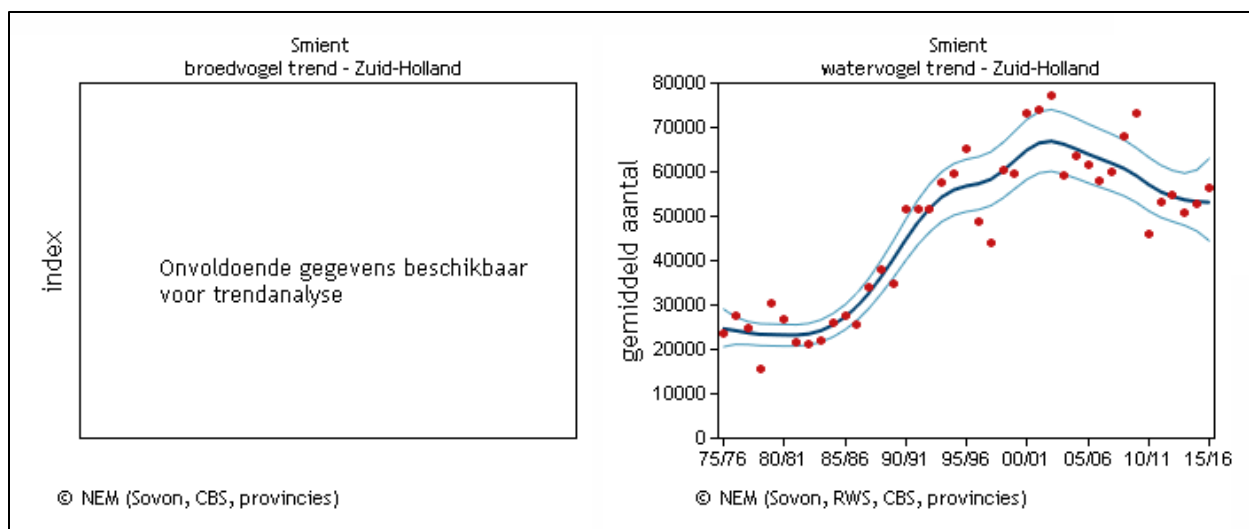
De bestrijding is uitgevoerd op basis van de provinciale vrijstelling en het faunabeheerplan smient 2017 – 2023 dat op 9 november 2017 is goedgekeurd. Het goedkeuringsbesluit is op 21 december 2017 door de voorzieningenrechter geschorst tot zes weken na de beslissing op bezwaar.

Tabel 18: Gerapporteerd afschot van smienten. Zuid-Holland - 2017

WBE	Smient	
	N2000	Buiten N2000
Ade	0	8
Alblasserwaard-Oost	0	134
Alblasserwaard-West	0	36
De Aarlanden	0	191
Delfland	0	20
Duin- en Bollenstreek	0	4
Eiland IJsselmonde	0	4
Hoeksche Waard	0	31
Krimpenerwaard	0	181
Reeuwijk e.o.	0	70
Rijnland Zuid	0	36
Schieland	0	3
Vijfheerenlanden	0	11
Voorne	0	7
Zuid-Holland	0	736

Kwantitatieve populatiegegevens

Voor een uitgebreide beschrijven van de populatieontwikkeling van de smient verwijzen wij u naar het faunabeheerplan smient dat op de website van de FBE staat. Hierna staat een update van de trendgegevens.

Afbeelding 7: Trendgegevens smient in Zuid-Holland (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2018)

Tegemoetkoming in de faunaschade

Tabel 19: Getaxeerde schade veroorzaakt door smienten per schadegewas. Zuid-Holland – 2017 (Pleio BIJ12, 2018)

Schadegewas	Schade in euro's
Grasland, blijvend	€ 48.260
Grasland, nieuw ingezaaid	€ 1.345
Wintergraan	€ 8.442
Totaal	€ 58.047

Rechtszaken

Tegen het goedkeuringsbesluit is bezwaar gemaakt door de Vogelbescherming en Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland. Tevens is er een voorlopige voorziening gevraagd die is toegewezen op 21 december 2017.

Kraaiachtigen

De kauw en de zwarte kraai kunnen gedurende het gehele jaar worden bestreden op basis van de landelijke vrijstelling. Het faunabeheerplan dat deze bestrijding mogelijk maakt is op 5 juli 2017 goedgekeurd. Daarvoor heeft bestrijding plaatsgevonden op basis van een overgangsregeling.

Vanaf 14 april 2016 heeft de FBE een ontheffing ODH-2014-00189185 voor verjagen met ondersteunend afschot van roeken in de werkgebieden van de WBE's Alblasserwaard-West, Alblasserwaard-Oost (inclusief het Zuid-Hollandse gedeelte van de WBE Tielerswaard-West), Vijfheerenlanden, Goeree-Overflakkee, Voorne, Putten, de Hoeksche Waard en Eiland IJsselmonde. Ter voorkoming van schade aan:

- maïs in de periode van 1 april tot en met 31 oktober;
- granen in de periode van 1 november tot en met 31 augustus;
- fruit in de periode van 1 juni tot en met 15 november.

Akoestische en visuele middelen dienen in voldoende mate te worden ingezet alvorens tot afschot mag worden overgegaan. De ontheffing mag niet worden gebruikt binnen 500 meter van een roekenkolonie. De ontheffing is in 2017 aangepast waarbij een afschotquotum van maximaal 40 roeken is opgenomen. Vanwege rechterlijke procedures is de ontheffing niet gebruikt.

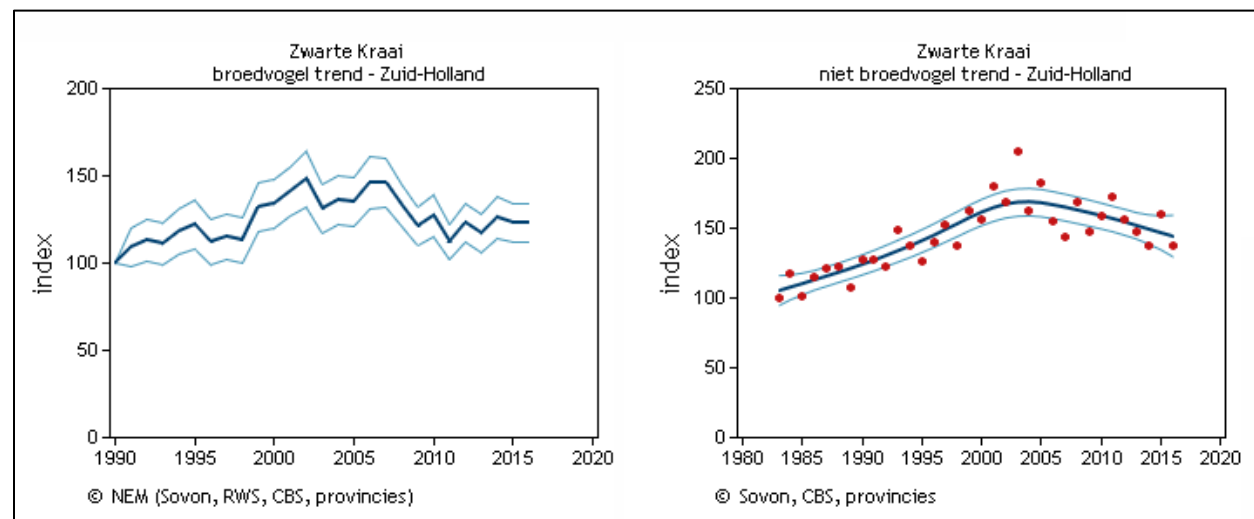
Maatregelen

Tabel 20: Gerapporteerd afschot van kauwen en zwarte kraaien op vrijstelling (rapportage niet verplicht). Zuid-Holland – 2017

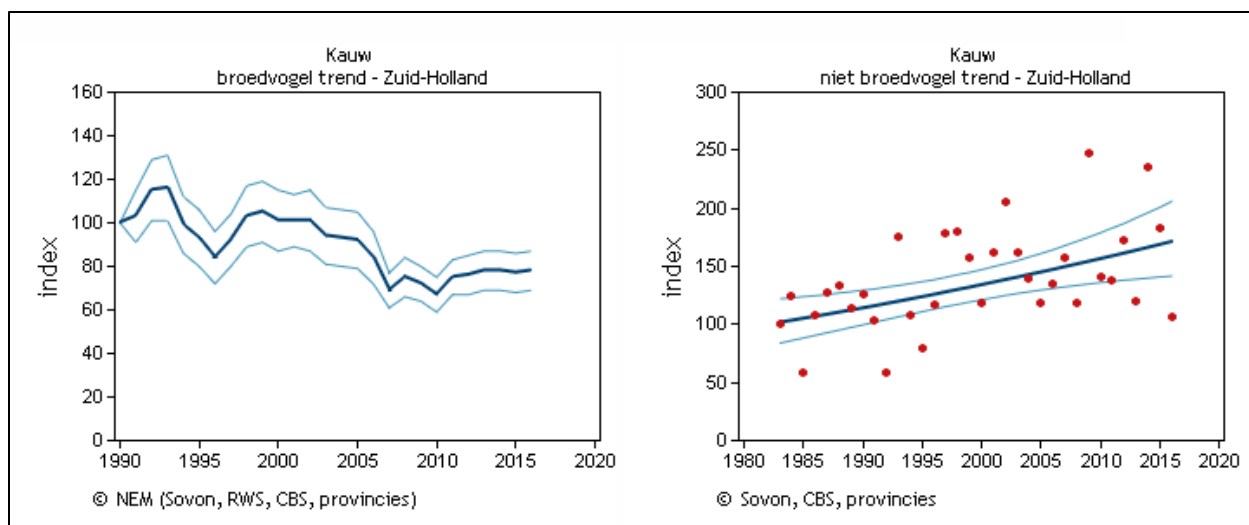
WBE	Kauw			Zwarte kraai		
	N2000	Buiten N2000	WBE Totaal	N2000	Buiten N2000	WBE Totaal
Ade	0	654	654	0	310	310
Alblasserwaard-Oost	0	1.585	1.585	0	1.116	1.116
Alblasserwaard-West	0	843	843	0	674	674
De Aarlanden	0	1.237	1.237	0	828	828
Delfland	0	1.059	1.059	0	1.096	1.096
Duin- en Bollenstreek	0	865	865	0	552	552
Eiland IJsselmonde	0	355	355	0	322	322
Goeree-Overflakkee	0	1.136	1.136	0	988	988
Hoeksche Waard	3	1.543	1.546	2	1.924	1.926
Krimpenerwaard	0	873	873	0	630	630
Putten	0	277	277	0	525	525
Reeuwijk e.o.	1	413	414	50	622	672
Rijnland Zuid	0	760	760	0	419	419
Schieland	0	722	722	0	762	762
Tielerwaard West	0	10	10	0	20	20
Vijfheerenlanden	28	803	831	70	382	452
Voorne	0	337	337	0	423	423
Zuid-Holland	32	13.472	13.504	122	11.593	11.715

Kwantitatieve populatiegegevens

Voor een uitgebreide beschrijving van de populatieontwikkeling verwijzen wij u naar de faunabeheerplannen die op de website van de FBE staan. Hierna is een update van de trendgegevens voor zwarte kraai en kauw opgenomen.

Afbeelding 8: Trendgegevens zwarte kraai in Zuid-Holland (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2018)

Abbeelding 9: Trendgegevens kauw in Zuid-Holland (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2018)

Tegemoetkoming in de faunaschade

Schade aangericht door zwarte kraaien en kauwen komt niet in aanmerking voor een tegemoetkoming in de faunaschade. De schade die is getaxeerd, is “meegetaxeerd” bij een taxatie voor een andere diersoort.

Tabel 21: Getaxeerde schade door kraaiachtige per schadegewas. Zuid-Holland – 2017¹⁴ (Pleio BIJ12, 2018)

Schadegewas	Zwarte kraai
Peer	€ 1.403
Snijmais	€ 66

Rechtszaken

Op 28 september 2017 zijn de ingestelde beroepen t.a.v. de ontheffing roek gegrond verklaard. De FBE heeft hoger beroep aangetekend. Tegen de goedkeuringsbesluiten van de faunabeheerplannen zwarte kraai en kauw is bezwaar gemaakt dat ongegrond is verklaard.

Meeuwen in havengebieden

Op basis van het faunabeheerplan meeuwen havengebieden Rotterdam, Dordrecht en Alblasserdam 2015-2019 is een ontheffing verleend in het belang van de volksgezondheid en openbare veiligheid en in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer in de havengebieden van Rotterdam, Dordrecht en Alblasserdam.

Ontheffing ODH-2015-00016240 staat toe:

- het opzettelijk verontrusten, met alle toegestane middelen, van de zilvermeeuw, kleine mantelmeeuw en stormmeeuw in de periode 15 maart tot en met 15 september;
- het opzettelijk verontrusten van de zilvermeeuw, kleine mantelmeeuw en stormmeeuw met behulp van jachtvogels (havik en slechtvalk) gedurende het gehele jaar, 24 uur per etmaal, bij helikopterplatforms en afvalverwerkingsbedrijven;

¹⁴ (BIJ12-Faunafonds, 2018)

- c) het regelmatig behandelen tussen 1 april en 31 juli van eieren van de zilvermeeuw, kleine mantelmeeuw en stormmeeuw bij de in de voorschriften genoemde categorieën van bedrijven en omstandigheden;
- d) het zo nodig in bijzondere gevallen of onverwachte omstandigheden tussen 1 april en 31 juli verwijderen of verplaatsen van eieren en nesten van de zilvermeeuw, kleine mantelmeeuw en stormmeeuw, bij de in de in de voorschriften genoemde categorieën van bedrijven en omstandigheden.

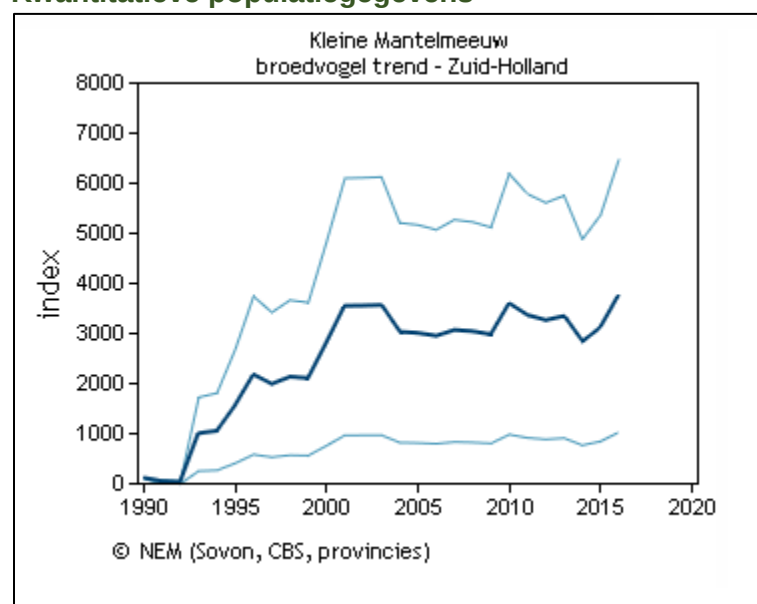
De FBE geeft toestemming voor het gebruik van de ontheffing aan bedrijven in de havengebieden op basis van een plan van aanpak.

Maatregelen

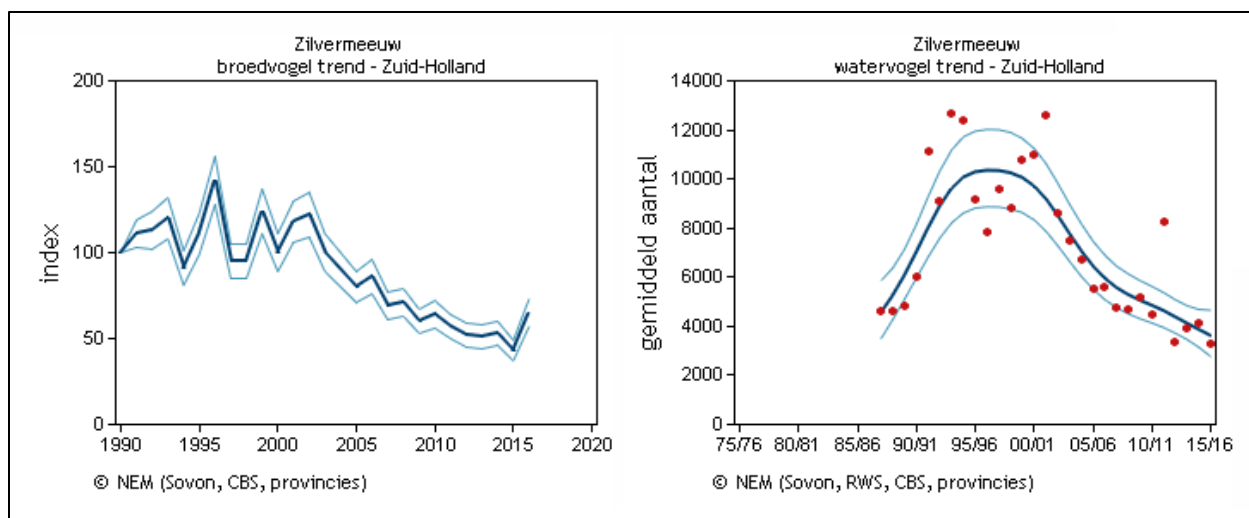
Tabel 22: Gerapporteerd aantal bewerkte nesten en eieren per meeuwensoort en WBE. Zuid-Holland - 2017

WBE	Meeuwen		Inschatting verhouding (afgerond)		
	Eieren	Nesten	Kleine mantelmeeuw	Zilvermeeuw	Stormmeeuw
Hoeksche Waard	415	159	94%	6%	0%
Havengebied Rotterdam	25.630	9.698	90%	10%	0%
Zuid-Holland	26.045	9.857	-	-	-

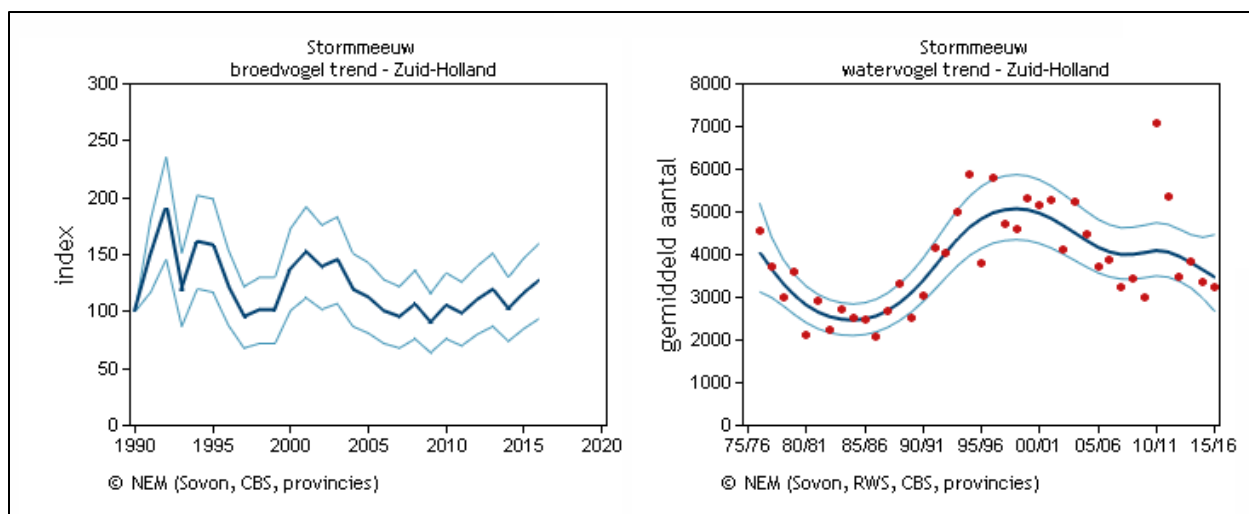
Kwantitatieve populatiegegevens

Afbeelding 10: Trendgegevens kleine mantelmeeuw in Zuid-Holland (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2018)

Afbeelding 11: Trendgegevens zilvermeeuw in Zuid-Holland (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2018)

Afbeelding 12: Trendgegevens stormmeeuw in Zuid-Holland (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2018)

Tegemoetkoming in de faunaschade

Er zijn geen tegemoetkomingen uitgekeerd.

Rechtszaken

De juridische procedure rond de ontheffing (bezwaar) is in 2015 afgerond.

Vos

De vos is bestreden op basis van de landelijke vrijstelling. Het faunabeheerplan dat deze bestrijding mogelijk maakt is op 5 juli 2017 goedgekeurd. Daarvoor heeft bestrijding plaatsgevonden op basis van een overgangsregeling.

Maatregelen

Tabel 23: Gerapporteerd afschot van vossen per WBE, Zuid-Holland – 2017

WBE	Met kunstlicht		Zonder kunstlicht		WBE Totaal
	N2000	Buiten N2000	N2000	Buiten N2000	
Ade	0	0	0	3	3
Alblasserwaard-Oost	0	0	0	11	11
Alblasserwaard-West	0	0	0	3	3
De Aarlanden	0	7	0	8	15
Delfland	0	0	0	49	49
Duin- en Bollenstreek	0	2	0	107	109
Eiland IJsselmonde	0	0	0	0	0
Hoeksche Waard	0	0	0	33	33
Krimpenerwaard	0	0	0	12	12
Reeuwijk e.o.	0	0	0	0	0
Rijnland Zuid	0	12	0	41	53
Schieland	0	2	0	11	13
Vijfheerenlanden	0	0	6	10	16
Voorne	0	0	0	3	3
Zuid-Holland	0	23	6	291	320

Kwantitatieve populatiegegevens

Voor een uitgebreide beschrijving van de populatieontwikkeling van de vos verwijzen wij u naar het faunabeheerplan vos dat op de website van de FBE staat.

Tegemoetkoming in de faunaschade

Schade aangericht door vossen komt niet in aanmerking voor een tegemoetkoming.

Rechtszaken

Tegen het goedkeuringsbesluit van het faunabeheerplan is bezwaar gemaakt dat ongegrond is verklaard.

Exoten en verwilderde dieren

Op basis van het provinciale aanwijzingsbesluit PZH-2012-349284462 en het aanvullende besluit ODH-2015-00016238 kon de stand van de volgende exoten en verwilderde dieren worden beperkt met gebruikmaking van hagel- en/of kogelgeweer, vangkooi en kastval: rosse stekelstaart, gedomesticeerde rotsduif (verwilderde postduif), verwilderde kat (niet met het geweer), Amerikaanse nerts, marterhond, wasbeer, muskusrat, beverrat, nijlgans, Indische gans en soepgans. Rapportage van het afschot was niet verplicht. Daarnaast kon de stand van de populatie huiskraaien in Hoek van Holland worden beperkt door Duke Faunabeheer met het geweer en schietnetten (besluit PZH-2012-361411989 van 5 december 2012).

Maatregelen

Voor het afschot van nijlgans, Indische gans en soepgans: zie [eerder in dit verslag](#).

Tabel 24: Gerapporteerd afschot van verwilderde postduif. Zuid-Holland – 2017

WBE	Verwilderde postduif		WBE Totaal
	N2000	Buiten N2000	
Alblasserwaard-West	0	20	20
De Aarlanden	0	214	214
Duin- en Bollenstreek	0	130	130
Eiland IJsselmonde	0	9	9
Hoeksche Waard	0	103	103
Maasvlakte	0	167	167
Putten	0	15	15
Rijnland Zuid	0	2	2
Schieland	0	20	20
Voorne	0	2	2
Zuid-Holland	0	682	682

In steden, bijvoorbeeld in Rotterdam, worden verwilderde postduiven gevangen. Bij de FBE is niet bekend om hoeveel dieren het gaat.

De rosse stekelstaart is een invasieve exoot die uit het veld moet worden weggenomen. Er zijn geen rosse stekelstaarten geschoten in 2017.

Er zijn geen rapportages van afschot of vangen in Dora gedaan van de verwilderde kat, Amerikaanse nerts, marterhond, wasbeer, muskusrat en beverrat. Van deze soorten komen de Amerikaanse nerts, marterhond en wasbeer niet voor in Zuid-Holland.

Kwantitatieve populatiegegevens

De enige exoten die worden geteld zijn de nijlgans, Indische gans, de soepgans, de rosse stekelstaart en de huiskraai. De gegevens van de ganzensoorten staan in het hoofdstuk over de ganzen. Van de huiskraai en de rosse stekelstaart zijn onvoldoende gegevens beschikbaar voor een trendanalyse. ^{15 16}

Tegemoetkoming in de faunaschade

Voor exoten wordt geen tegemoetkoming in de faunaschade verleend.

¹⁵ (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2018)

¹⁶ (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2018)

Literatuur

- BIJ12-Faunafonds. (2018, 05 01). Pleio Faunaschade Provincies. *Faunaschade Provincies*. BIJ12 - Faunafonds.
- NDFF. (2017, November 01). *NDFF Verspreidingsatlas*. Opgehaald van Bever: <https://www.verspreidingsatlas.nl/8496057>
- NEM (CBS & Zoogdiervereniging). (2017, November 01). *Bever*. Opgehaald van NDFF Verspreidingsatlas: <https://www.verspreidingsatlas.nl/8496057>
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2018, 05 10). *Fazant*. Opgehaald van <https://www.sovon.nl/nl/provincies>
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2018, 05 10). *Houtduif*. Opgehaald van Sovon: <https://www.sovon.nl/nl/provincies>
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2018, 05 10). *Huiskraai*. Opgehaald van Sovon: <https://www.sovon.nl/nl/provincies>
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2018, 05 10). *Kauw*. Opgehaald van Sovon: <https://www.sovon.nl/nl/provincies>
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2018, 05 10). *Kleine Mantelmeeuw*. Opgehaald van Sovon: <https://www.sovon.nl/nl/provincies>
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2018, 05 10). *Rosse Stekelstaart*. Opgehaald van Sovon: <https://www.sovon.nl/nl/provincies>
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2018, 05 10). *Smient*. Opgehaald van <https://www.sovon.nl/nl/provincies>
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2018, 05 10). *Stormmeeuw*. Opgehaald van Sovon: <https://www.sovon.nl/nl/provincies>
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2018, 05 10). *Wilde eend*. Opgehaald van <https://www.sovon.nl/nl/provincies>
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2018, 05 10). *Zilvermeeuw*. Opgehaald van Sovon: <https://www.sovon.nl/nl/provincies>
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2018, 05 10). *Zwarte Kraai*. Opgehaald van Sovon: <https://www.sovon.nl/nl/provincies>
- Versteeg, Y., & Bieze, B. (2017). *Damhert- en Reetelling Duingebied Noord- en Zuid-Holland*. Haarlem: FBE Noord-Holland & FBE Zuid-Holland.